

Mansklubben inom företagsekonomisk utbildning

En fallstudie om varför så få kvinnor fördjupar sig inom finans

Anna von Grothusen (22878) & Caroline Carleson (22781)

Abstract

Gender balance within the business administration field at university level is an area that has gained increased attention in the last decade. As gender balance contributes positively to the scientific and educational achievements within all disciplines, many studies have tried to understand the decision-making processes of students when selecting a business specialisation. However, little attention has been devoted to the finance discipline although there is a remaining gender imbalance within the field at higher-level economic studies.

This thesis was performed as a qualitative case study and is based on interviews with second-year bachelor students facing their choice of specialisation at the Stockholm School of Economics. Through an application of the Theory of Reasoned Action (TRA), this study aims to examine factors that influence female business students' intentions to choose a specialisation. Furthermore, the study examines whether an understanding of female students' decision-making processes helps explain why so few women choose to specialise in the finance discipline. The empirical findings reveal genuine interest to be the most significant factor that affects female students when choosing a specialisation. Moreover, the study shows that contextual factors, gender norms and the social image of the finance profession have an impact on female students' intention to choose the finance specialisation. Following the empirical results, the study suggests an expansion of the theoretical framework in order to incorporate all factors that are found to influence business students' decision-making processes when choosing a specialisation.

Keywords: Finance, Gender, Choice of Business Specialisation, Decision Making and Theory of Reasoned Action

Handledare: Laurence Romani
Kursansvarig: Karin Fernler
Framläggning: juni 2015

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till alla de som hjälpt oss att genomföra denna studie.

För det första vill vi tacka för värdefullt stöd från vår handledargrupp. Det har varit ett nöje att möta er vid fyra tillfällen under uppsatsskrivandet för att delta i konstruktiva diskussioner om förbättring kring uppsatsen. Vi vill även ägna ett särskilt tack till vår handledare Laurence Romani. Tack för din tydliga vägledning och för att du motiverat oss till konstant förbättring.

Fortsättningsvis vill vi tacka de studenter som åsidosatt tid för att medverka i vår studie.

Slutligen, vill vi även tacka Kajsa Asplund som fungerat som en tydlig inspirationskälla till denna uppsats.

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1 Bakgrund	5
1.2 Tidigare studier	6
1.3 Syfte	7
1.4 Avgränsning	7
2. Teoretisk referensram	8
2.1 Influenser från tidigare studieresultat och introduktionskursen	8
2.2 Inverkan av personlighet och karaktärsdrag	9
2.3 Genusvetenskap och könsnormer	9
2.4 Effekten av intresse och framtidsplaner	10
2.5 TRA - En uppmärksammat beslutssmodell	11
2.5.1 Härkomst	11
2.5.2 TRA och studenters val av specialisering	11
2.6 Avslutning	12
3. Metod	14
3.1 Metodval	14
3.2 Kvalitativ ansats	14
3.3 Val av fallföretag	14
3.4 Empiriinsamling	16
3.4.1 Semistrukturerade intervjuer	16
3.4.2 Val av intervjupersoner	16
3.5 Bearbetning av empiri	18
3.6 Reliabilitet och validitet	19
4. Empiredovisning	21
4.1 Högskolan	21
4.2 Studenternas uppfattning om syftet med universitetsstudier	21
4.2.1 Kvinnor med annan inriktning	21
4.2.2 Finanskvinnor	22
4.2.3 Män med annan inriktning	22
4.2.4 Finansmän	22
4.3 En allmän bild om de olika specialiseringarna	22
4.4 Attityd-faktorer som påverkar valet av specialisering	23
4.4.1 Kvinnor med annan inriktning	23
4.4.2 Finanskvinnor	24
4.4.3 Män med annan inriktning	24
4.4.4 Finansmän	24
4.5 Referenspersoner som påverkar valet av specialisering	25
4.5.1 Kvinnor med annan inriktning	25
4.5.2 Finanskvinnor	25
4.5.3 Män med annan inriktning	26
4.5.4 Finansmän	26
4.6 Faktorer som inte påverkar valet av specialisering	26
4.6.1 Kvinnor med annan inriktning	26
4.6.2 Finanskvinnor	27
4.6.3 Män med annan inriktning	27
4.6.4 Finansmän	28
4.7 Specifika inställningar och åsikter om finansen	28
4.7.1 Kvinnor med annan inriktning	28
4.7.2 Finanskvinnor	29
4.7.3 Män med annan inriktning	30
4.7.4 Finansmän	30
5. Analys	32
5.1 Jobbrelaterade övertygelser	32

5.1.1 Jobbtillgänglighet	32
5.1.2 Jobbsäkerhet	33
5.1.3 Lön	33
5.1.4 Delslutsats	34
5.2 Image-relaterade övertygelser	34
5.2.1 Social Image	34
5.2.2 Personlig image	35
5.2.3 Delslutsats	36
5.3 Kostnadsrelaterade föreställningar	37
5.3.1 Fallenhet, svårighetsgrad och studietakt	37
5.3.2 Delslutsats	37
5.4 Övertygelser från egna erfarenheter	38
5.4.1 Genuint intresse i ämnet	38
5.4.2 Introduktionskursens påverkan på intresset	38
5.4.3 Delslutsats	38
5.5 Referenspersoner	39
5.5.1 Referenspersoner påverkar studenters attityd till en viss specialisering	39
5.5.2 Finanskvinnorna och deras tydliga inspirationspersoner	39
5.5.3 Delslutsats	40
5.6 Ett utvecklat TRA-ramverk	41
6. Slutsats, rekommendation och diskussion	42
6.1 Slutsats	42
6.2 Rekommendation	44
6.2.1 Gör introduktionskursen mer interaktiv	44
6.2.2 Erbjud mer studievägledning	44
6.2.3 Framhäv kvinnliga förebilder	44
6.2.4 Presentera en mer nyanserad bild av finansämnet	44
6.2.5 Neutralisera attityder och normer	45
6.3 Diskussion	45
6.3.1 Implikationer	45
6.3.2 I vilken utsträckning kan man ta respondenternas ord för sanning?	45
6.3.3 Generaliserbarhet	46
6.3.4 Förslag till fortsatt forskning	46
7. Referenser	48
Tryckta källor	48
Elektroniska källor	51
Sekundära källor	51
Appendix	52
Appendix I: Kvantitativ enkät	52
Appendix II: Resultat Enkät, Kvinnor med annan inriktning	55
Appendix III: Resultat Enkät, Finanskvinnor	56
Appendix IV: Resultat Enkät, Män med annan inriktning och Finansmän	57
Appendix V: Utökade rekommendationer	58
Figurförteckning	
Figur 1: Zhangs TRA anpassat för studenters val av specialisering	12
Figur 2: Forskarnas utvecklade version av Zhangs TRA	40
Figur 3: Forskarnas slutsats i tre steg	42
Tabellförteckning	
Tabell 1: Fördelningen av kvinnliga studenter per inriktning 2009-2014	14
Tabell 2: Fördelningen av manliga studenter per inriktning 2009-2014	14
Tabell 3: Intervjulistan	17
Tabell 4: Studenternas bild av ämnesinriktningarna innan påbörjade studier	21
Tabell 5: Studenternas bild av ämnesinriktningarna formade under studietiden	22

1. Inledning

Detta kapitel introducerar en övergripande bakgrund till könsbundna utbildningsval. Kapitlet tar sedan fokus i företagsekonomiska studier och den sneda könsfördelning som föreligger inom det finansiella fördjupningsområdet. Inledningen kommer även att presentera tidigare forskning kring detta fenomen, vilket leder vidare till uppsatsens syfte och forskningsfrågor.

1.1 Bakgrund

Akademien och högskolan är en institution där meritokrati ska stå i centrum. Bakgrund och kön ska inte ha betydelse inom det akademiska meriteringssystemet, men verkligheten ter sig annorlunda. Tydliga könsbundna utbildningsval kvarstår och männen förblir i majoritet inom fakultet och forskning¹ (Universitets- och högskolerådet, 2014; Dryler m.fl., 2011; Dahlerup, 2010).

Inom det företagsekonomiska området har man sett en tydlig könsuppdelning inom ett specifikt ämnesområde, nämligen finans. Civilekonomerna (2013) uppger i sin senaste rapport att endast 6 procent av det totala antalet kvinnliga studenter inom företagsekonomin valde att fördjupa sig inom fältet, jämfört med den 34-procentiga kvinnliga majoriteten som valde redovisning som specialisering. Motsvarande siffra bland de manliga studenterna var 17 procent för finans och 23 procent för redovisning. Mönstret är uppenbart – det är ytterst få kvinnor som söker sig till finans som specialisering inom företagsekonomiska studier.

Då en jämnare könsfördelning skulle bidra positivt till kvaliteten på vetenskapliga och utbildningsmässiga prestationer inom den svenska företagsekonomin (Jacobsson m.fl. 2008; Mark 2003; Ds 1997:56) är det på tiden att ifrågasätta akademins påstådda könsneutralitet. Det är dags att utmana rådande mönster inom det finansiella fördjupningsområdet.

Vår studie ämnar således ta reda på vad som påverkar kvinnliga ekonomistudenter i deras val av specialisering. Detta för att i ett nästa steg undersöka om det finns några beslutsfaktorer som kan förklara varför så få kvinnor söker sig till det finansiella ämnesområdet.

¹ Endast 20 % av Sveriges professorer var kvinnor år 2009, Dryler m.fl., 2011.

² Sista ansökningsdatum var den 11 maj 2015.

1.2 Tidigare studier

Val av finans som fördjupningsämne är ett område som tillägnats lite uppmärksamhet inom forskningen. Krishnan m.fl. (1999) sammanfattar forskningen relaterad till finansiell utbildning och menar att det tidigare gjorts studier kring utveckling av kursplanen, leverans av kursen, pedagogiska verktyg och karriärrelaterade ämnen.

När det kommer till empiriskt bevis kring vilka faktorer som påverkar studenter till att specialisera sig inom finans är forskningen bristande. Worthington och Higgs (2003) är några av få som undersökt frågan. De försökte även tolka varför det kvinnliga deltagandet är relativt lågt i jämförelse med övriga studieinriktningar inom företagsekonomi.

Forskarna fann att ett högre intresse för bank- och finansyrket gjorde studenter mer benägna till att välja finans som fördjupningsämne. Att man uppfattade arbetsförhållandena som ganska individualistiska korrelerade även med beslutet, jämfört med om man såg dem som allt för strukturerade. Kvinnor visade också mindre benägenhet till att välja finans som specialisering, samt studenter som studerade på halvtid. Slutligen kunde även studenters karaktärsdrag, tidigare studier och betyg förklara studenternas val av specialisering.

Med vederbörande resultat kom Worthington och Higgs att bidra till forskningen. Dock är antalet studier inom området fortfarande få till antalet och Worthington och Higgs spekulerar endast kring åtgärder för att öka andelen studenter, och främst kvinnor, inom det finansiella studieområdet. Således finns det fortfarande luckor inom forskningsfältet.

1.3 Syfte

Med syftet att bidra till ett mer jämställt utbildningsområde och för att åtgärda luckorna i forskningen, ämnar studien undersöka vilka variabler som påverkar kvinnliga studenter i deras val av specialisering inom högre ekonomisk utbildning. Detta för att svara på varför så få kvinnor väljer att fördjupa sig inom finans. Således granskas skillnader och likheter mellan de beslutsfaktorer som påverkar kvinnor till att välja finans med de variabler som påverkar valet av andra inriktningar. Även variationen mellan könen granskas i ett försök att skapa förståelse för detta könsbundna ämnesval.

Med avseende på bakgrund och syfte formuleras uppsatsens forskningsfrågor enligt nedan.

Vilka faktorer påverkar kvinnliga ekonomistudenter i deras val av specialisering?

Kan sådana beslutsfaktorer förklara varför så få kvinnor väljer att specialisera sig inom finans?

1.4 Avgränsning

Uppsatsen fokuserar primärt på att undersöka beslutsprocessen vid val av specialisering hos kvinnliga studenter. Emellertid inkorporeras även ett manligt studentperspektiv i ett försök att nå djupare insikt vad gäller kvinnornas beslutsprocess genom att jämföra den med männens.

Vidare är studien begränsad till svenska ekonomie kandidatutbildningar och inkluderar inte studenters val av fristående ekonomikurser eller andra ekonomiska program. Avgränsningen har gjorts eftersom studien syftar till att undersöka beslutsfaktorer hos studenter när de väljer specialiseringsalternativ under sin ekonomiutbildning. Därtill är studien begränsad till utbildning på kandidatnivå och inte master nivå. Detta då kandidatprogram föregår mastersprogram och därmed kan anses lägga grunden för val av senare utbildningsnivåer.

Studien fokuserar på beslutsfaktorer kring valet av finans som specialisering. Vad det innebär är att studien inte granskar beslutsfaktorer kring valet av andra specialiseringar i samma utsträckning. Istället betraktas övriga inriktningar snarare i kontrast till fördjupningen inom finans för att bidra till studiens övergripande syfte.

2. Teoretisk referensram

Detta kapitel behandlar studiens teoretiska ramverk. Då så pass få studier undersökt valet av finans som specialisering applicerar vi teorier om beslutsprocessen oberoende av inriktning. Teorin täcker även val av redovisning som specialisering, då ämnet är besläktat med finans.

Ramverket tar avstamp i fyra olika vetenskapliga spår som relateras till studenters val av specialisering. Dessa strömmar, som kartlagts efter en omfattande litteratursökning, sammankopplas i Zhangs Theory of Reasoned Action, TRA, (2007) anpassat för studenters val av specialisering. Modellen används slutligen som huvudteori i uppsatsen.

2.1 Influenser från tidigare studieresultat och introduktionskursen

Ett återkommande tema inom litteraturen är hur tidigare erfarenheter, prestation och betyg inom ett ämne påverkar studenters benägenhet till att specialisera sig inom disciplinen.

Inom redovisningsämnet har tidigare studier bland annat påvisat en korrelation mellan framgångsrik prestation i introduktionskursen och senare specialiseringsval (Geiger & Ogilby, 2000); Hanno & Cohen, 1993). Samtidigt har sambandet diskuterats. Detta då Stice m.fl. (1997) bevisade det ogiltigt när de endast granskade studenter med behörighet att specialisera sig inom ämnet. De menar således att kvalificerade studenter inte nödvändigtvis beaktar sin fallenhet för ett ämne när de väljer specialisering.

Geiger och Ogilby (2000) såg även att läraren hade påverkan på studenternas beslut. Mauldin m.fl. (2000) menade till och med att redovisningslärare har en betydligt högre influenskraft på studenters val av specialisering jämfört med övriga lärare.

Sammanfattningsvis tyder litteraturen på att upplevelser från introduktionskursen har påverkan på studenters val av specialisering.

2.2 Inverkan av personlighet och karaktärsdrag

Ett annat spår inom forskningsområdet bygger på idén att studenter väljer specifika ämnesinriktningar som är förenliga med deras särskilda personlighetsstil. Exempelvis skulle reflektiva och kritiska personligheter med större sannolikhet fördjupa sig inom redovisning jämfört med kreativa personer (Lawrence & Taylor, 2000; Saemann & Crooker, 1999).

Vidare har flera humanistiska forskare påvisat skillnader i personlighetsdrag mellan könen och hur detta spelar in i valet av studieinriktning (Buser m.fl., 2012; Niederle & Vesterlund, 2007). Mer specifikt påvisar dessa studier att män är mer tävlingsinriktade än kvinnor. Följaktligen anses män mer benägna till att söka sig till prestigefyllda och konkurrensutsatta utbildningsspår, såsom matte- och teknikbaserade inriktningar. Könsgapet i tävlingsinstinkt förklaras av att kvinnor i högre grad än män tenderar att ta åt sig negativ kritik och att de är mindre riskbenägna än män (Ström, 2011; Roberts & Nolen-Hoeksema, 1989).

Med detta påvisar litteraturen att medfödda egenskaper influerar studenter i deras specialiseringsval. Dock har man i litteraturen kritiserat teorierna om personlighetsskillnader mellan män och kvinnor. Kritiken presenteras i nästföljande stycke.

2.3 Genusvetenskap och könsnormer

Socialkonstruktionismen är en reaktionär kritik till det medfödda paradigmet som presenterades ovan. Nelson (2012) är en av de forskare som motsätter sig påståendet om att kvinnor skulle vara mindre riskbenägna. Hon noterar en överdrivenhet i studier som tyder på skillnad i manlig och kvinnlig natur och kritiserar generaliserbarheten i sådana påståenden.

Istället talar denna forskningsström om hur män och kvinnor lär sig att agera utifrån konstruerade könsroller i samhället (Berglund, 1999). De menar att män tillskrivs ”hårda” attribut medan kvinnor tillskrivs ”mjuka” attribut och att denna dikotomi systematiserar och reproducerar samhällets könssystem. Detta synsätt medför således en förklaring till könsbundna utbildningsval: att män drar sig till matematiskt grundande ämnen medan kvinnor väljer studier inom humaniora (Jacobsson m.fl., 2008).

Forskningen implicerar således att man bör beakta samhällets sociala och institutionella strukturer när man betraktar individers beslutsfattande och beteenden, såsom val av utbildning (Eriksson-Zetterquist & Sundin, 2012; Boschini m.fl., 2005).

Som slutsats kan man konstatera att medfödda personlighetsdrag inte nödvändigtvis kan förklara könsbundna utbildningsval. En annan tänkbar förklaring är att konstruerade könsroller påverkar studenter i deras val av specialisering.

2.4 Effekten av intresse och framtidsplaner

Forskningen har också påvisat att studenter väljer specialisering efter intresse och framtida yrkesutsikter. Även huruvida kursen anses nyttig i senare yrkesliv verkar påverka studenter i deras val av specialisering (Geiger & Ogilby, 2000).

Malgwi m.fl. (2005) påstår att intresset är den mest inflytelserika faktorn i studenters specialiseringsval oberoende inriktning. Vad gäller jobbrelaterade övertygelser anses däremot sådana faktorer vara av större värde för män jämfört med kvinnor. I sin studie såg Malgwi m.fl. att männen till och med kunde byta inriktning efter vilken specialisering som gav högst kompensation i framtida yrke. Kvinnor bytte istället inriktning till följd av svårighetsgraden i den tidigare inriktningen, eller efter rådgivning från studievägledare.

Även Strasser m.fl. (2002) fann att intresset hade störst inflytande på studenters specialiseringsval. Vidare såg de att valet om finans som specialisering hade en hög korrelation med vikten av ersättning i senare yrkesliv.

Som motpol till studierna ovan, visade Mullen (2014) att studenter inte nödvändigtvis beaktar yrkesutsikter vid specialiseringsval. I en kvalitativ studie på en prestigefull högskola för humaniora såg hon att beslutet främst grundade sig i hur man önskar bygga sin intellektuella identitet. Trenden visade sig särskilt utpräglad bland de kvinnliga studiedeltagarna. Med detta drog Mullen slutsatsen att valet av specialisering kan vara av självuppfyllande syfte.

Som slutsats tyder denna forskning på att studenter beaktar sitt personliga intresse samt vad de vill få ut av studierna när de väljer specialiseringsområden.

2.5 TRA - En uppmärksammas beslutssmodell

Ur ovanstående tolkningar kring ekonomistudenters val av specialisering uppenbarar sig slutligen en uppmärksammas beslutssmodell: Zhangs Theory of Reasoned Action (TRA) anpassat för studenters val av specialisering (2007). Hädanefter benämns denna modell som ”Zhangs TRA”.

2.5.1 Härkomst

TRA är en väl accepterad socialpsykologisk teori som beskriver mänskligt beteende från ett kognitivt perspektiv (Ajzen, 1991; Ajzen & Fishbein, 1980). Mer specifikt hävdar ramverket att individuella föreställningar påverkar specifika beteenden. Detta innebär att en person väljer att agera på ett visst sätt beroende på om personen i fråga ser positivt eller negativt på det gällande beteendet och vad det antas leda till. Även hur beteendet betraktas av personer som är viktiga för individen påverkar avsikten att fullfölja handlingen. Man antas alltså bli påverkad av attityd-faktorer och referenspersoner vid valet att agera på ett visst sätt.

TRA är således en ram för att förklara rationellt mänskligt beteende och har visat sig vara värdefullt vid förklaring av så skilda fenomen som kriminella återfall, internet-handel, och tärningsmönster (Kiriakidis, 2008; Barkhi m.fl., 2008; Anderson & Lavalley, 2008, refererad i Kuechler m.fl., 2007).

2.5.2 TRA och studenters val av specialisering

År 2007 publicerade Zhang en studie där han undersökte ekonomistudenters intention till att specialisera sig inom informationssystem. Inför denna undersökning kartlade Zhang attityd-faktorer och referenspersoner som tidigare studier påvisat som signifikanta i beslutsprocessen oavsett ekonomisk ämnesinriktning. Dessa inkorporerades i en utvecklad version av Ajzen och Fishbeins TRA-ramverk och applicerades i en kvantitativ studie i USA. Resultatet påvisade förklaringsvärde i alla beslutsfaktorer hos alla studenter, men också separerat mellan könen. Med detta påvisade Zhang tydlig validitet i sitt utvecklade ramverk.

Zhangs TRA har sedan dess applicerats i liknande studier i bland annat USA, Hong Kong och Sydafrika. I ett antal av dessa studier har man replikerat originalstudien och undersökt valet av informationssystem i en mer omfattande utsträckning (McGaughey & Roach, 2011; Kuechler m.fl., 2009). Zhangs TRA har också tillämpats i frågan om valet av redovisning som specialisering (Jackling & Keneley, 2009; Law & Yuen, 2012).

En gemensam nämnare som påvisats i nyss nämnda studier är att intresset för en ämnesinriktning verkar vara starkt korrelerat med studenters val att specialisera sig inom ämnet i fråga. Emellertid, fann Kumar och Kumar (2013) motsägande resultat i sin studie som visade att genuint intresse *inte* korrelerade med valet av specialisering.

En annan beståndsdel i ramverket som visat varierande påverkan på studenters val är inflytande från referenspersoner. Kumar och Kumars studie (2013) pekade bland annat på att mäns beslut om specialisering inte alls påverkades av referenspersoner, medan kvinnorna påverkades av familj och studievägledare. Zhang (2007) uppvisade liknade resultat i sin undersökning, medan Kuechler m.fl. (2009) fann att referenspersoner såväl som attityd påverkade både män och kvinnor i deras val. På samma tema, noterade Jackling och Keneley (2009) att studenter som valde att specialisera sig inom redovisning var måna om godkännande från familj och vänner. Redovisningsstudenterna var också mer benägna att specialisera sig inom ämnet som liknade deras föräldrars yrke.

Sammanfattningsvis är TRA således en väl accepterad modell för att förstå beslutsfattande i stort och specifikt vid val ekonomisk ämnesinriktning. Detta då modellen tar i beaktning beslutsfaktorer av förklaringsvärde som även återkommer generellt i forskningen kring frågan om vad som påverkar ekonomistudenter i deras val av specialisering.

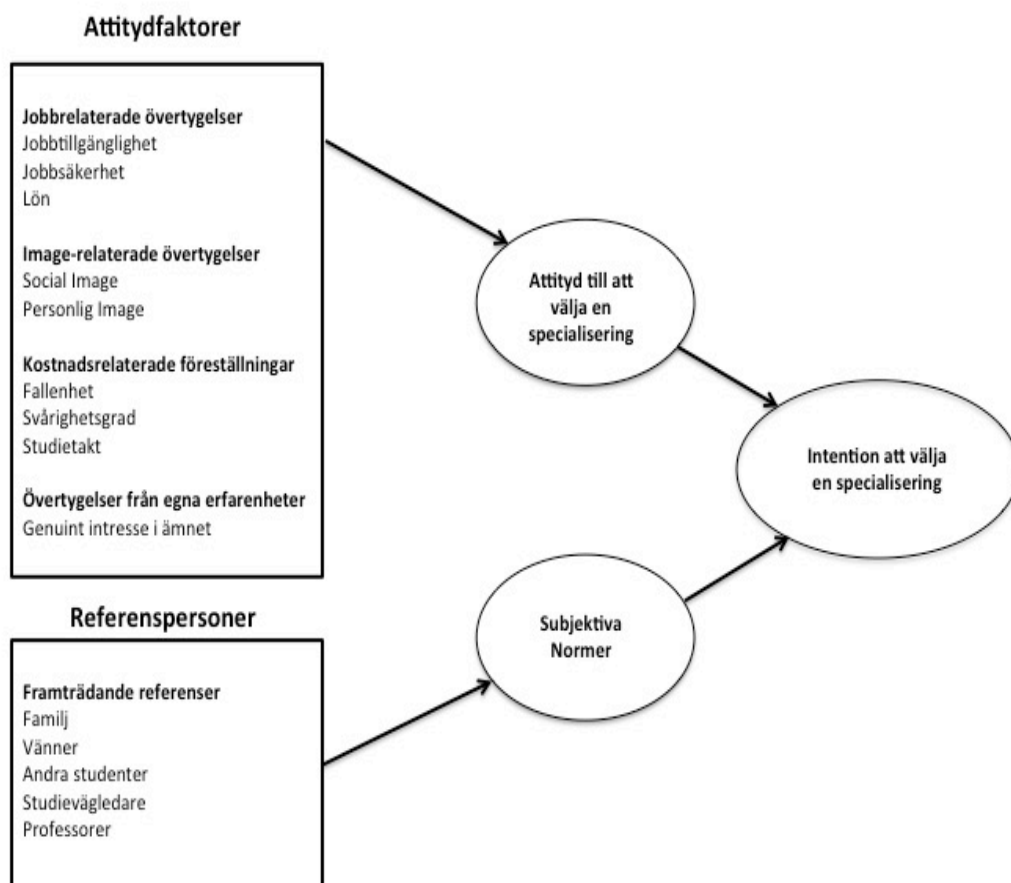
2.6 Avslutning

Med avstamp i ovanpresenterad teori anser vi att Zhangs TRA utgör ett bra verktyg för vår studie kring vilka faktorer som påverkar kvinnliga ekonomistudenter vid val av specialisering. Detta då ramverket innehåller faktorer som visat tydligt förklaringsvärde i tidigare studier. Just faktumet att ramverket kunnat påvisa skiljaktigheter mellan könen är också av yttersta relevans för vår studie.

Samtidigt kan man kritisera att ramverket främst applicerats inom USA. Faktumet kan betraktas som problematiskt då skolsystem skiljer sig världen över. Frågan är huruvida faktorer med tydligt förklaringsvärde i USA verkligen är applicerbara i Sverige?

Ur ovanstående kritik anser vi att det hade varit fördelaktigt att replikera Zhangs studie av kvantitativ metod i Sverige inför vår studie. Samtidigt hade en sådan studie behövt upprepas åtskilliga gånger för att kunna dra slutsatser kring svenska studenters beslutsfaktorer. Med anledning av studiens tidsram och omfattning hade detta inte varit möjligt.

Samtidigt vill vi framhäva att Zhangs TRA applicerats inom ett flertal högskolor/universitet i skilda delar av USA. Vad vi vet har även ramverket bevisat sig applicerbart i länder som Hongkong och Sydafrika. Följaktligen har teorin validerats inom olika kontexter med olika sociala förutsättningar. Detta i kombination med att Zhangs TRA är uppbyggt kring beslutsfaktorer som påverkar studenter oberoende ämnespreferenser (Lee & Lee, 2006; Kim m.fl., 2002; Lowe & Simons, 1997, refererad i Zhang, 2007; Malgwi m.fl., 2005) gör detta till ett relevant ramverk att applicera i vår undersökning. Nedan presenteras ramverket:

Figur 1: Zhangs TRA anpassat för studenters val av specialisering

3. Metod

I detta avsnitt presenteras studiens metod och forskningsansats. Vi redogör därefter för tillvägagångssätt vid val av fallföretag, empiriinsamling samt vid bearbetning av det empiriska materialet. Slutligen diskuteras vilka implikationer metodvalet får för studiens reliabilitet och validitet.

3.1 Metodval

Undersökningen designades som en fallstudie på Handelshögskolan i Stockholm. Studien genomfördes enligt kvalitativ metod genom djupintervjuer med skolans studenter. Empiriinsamlingen kombinerades också med en kvantitativ enkät. Valet att göra en fallstudie grundar sig i en ambition att nå djupare och mer omfattande förståelse för ett komplext socialt fenomen såsom bakgrunden till individers beslutsfattande (Yin, 2014).

3.2 Kvalitativ ansats

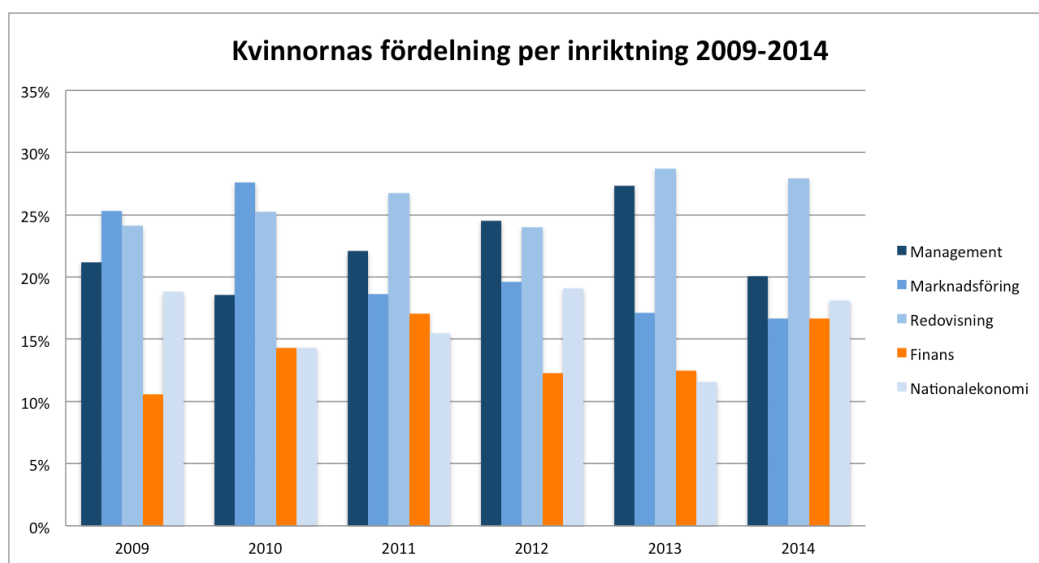
Ambitionen att skapa en djupare förståelse för beslutsprocessen motiverar även valet av en kvalitativ ansats. Detta då den kvalitativa ansatsen tillåter oss som forskare att tolka information och bilda åsikt om motiv, sociala processer och sammanhang (Bryman, 2011; Holme & Solvang 1997). Tolkbarheten innebär dock en risk för bias i analys och konstaterade av slutsatser. Väl medvetna om detta har vi som forskare båda varit delaktiga i empiriinsamlingen för att minska vinklad informationstolkning. Vi har även genomfört analysprocessen var för sig för att säkra en mer objektiv granskning av resultaten.

Slutligen råder det brist på kvalitativa studier inom det berörda forskningsområdet. En kvalitativ metod anses därmed kunna bidra till befintlig forskning då man genom djupintervjuer tillåts studera flödet inom beslutsprocessen. Dock är det relevant att notera att en kvantitativ ansats hade varit att föredra ur ett representativt syfte. Ändock anses den kvalitativa metoden mer lämplig för uppsatsen grundläggande syfte.

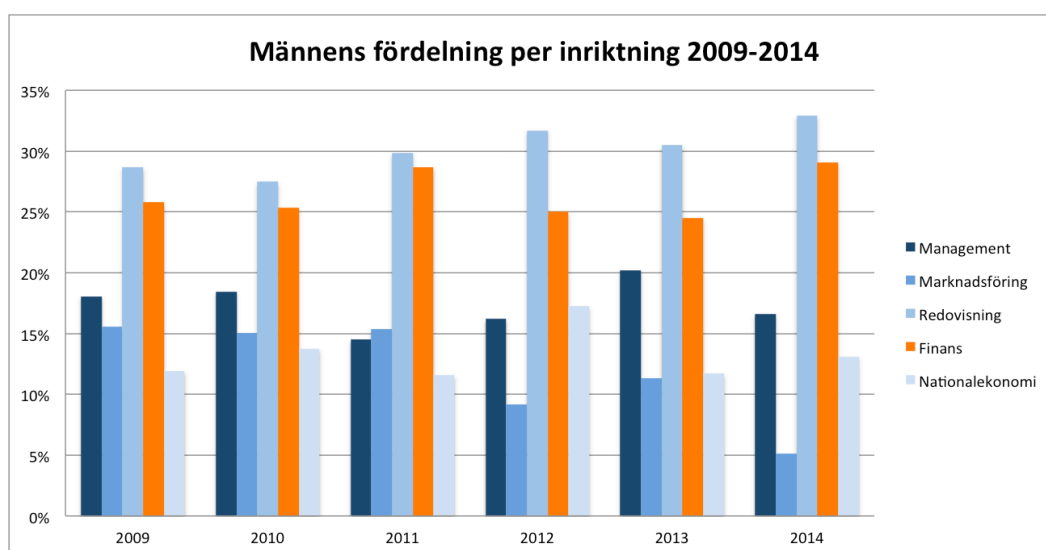
3.3 Val av fallföretag

Fallstudien genomfördes på den privata ekonomihögskolan Handelshögskolan i Stockholm (HHS). Valet av HHS som fallföretag gjordes med bakgrund i att högskolan uppvisar en tydligt snedvriden könsfördelning inom kandidatsprogrammets finansspecialisering. Mer

precist har man de senaste åren sett en tydlig snedfördelning inom ämnesinriktningarna på skolans Ekonomie Kandidatprogram (se fördelningen i graferna nedan). Vidare uppfyller HHS kriteriet av en svensk högskola/universitet som erbjuder en ekonomiutbildning med valbara specialiseringar inom ämnesområdet finans – Ekonomie Kandidatprogrammet. Därtill har vi som forskare haft god insikt i och anknytning till organisationen, vilket underlättat informationssökande och kontakten med högskolans studenter. Anknytningen kan å andra sidan antas begränsa vår akademiska frihet i ett försök att gå fallföretaget till mötes. Detta är emellertid ett faktum vi har tagit hänsyn till genom att låta ett neutralt ramverk, TRA, genomsyra hela vårt arbete. I och med att ramverket är obundet från HHS har det hjälpt oss upprätthålla objektivitet vid insamling och analys av empirin.

Tabell 1: Fördelningen av kvinnliga studenter per inriktning 2009-2014

Tabell 2: Fördelningen av manliga studenter per inriktning 2009-2014

**Antagningsstatistik HHS, 2015*

3.4 Empiriinsamling

3.4.1 Semistrukturerade intervjuer

Intervjuerna var semistrukturerade kring teman som påträffats i befintlig forskning, framförallt inom TRA. Dessa teman kom att täckas i en intervjuguide, till vilken man ställde följdfrågor för att uppfatta viktiga svar hos respondenterna. Denna kombination av empirisk öppenhet och teoribaserade frågor anses lämplig för att skapa en djup och nyanserad förståelse vid empiriinsamlande, något som riskerar att försummas vid strukturerade intervjuer (Bryman, 2011).

Båda forskare deltog i samtliga intervjuer för att minska risken för subjektiva tolkningar.

Alla intervjuer spelades in och transkriberades för att underlätta bearbetning av empirin. Intervjuerna avslutades med att studenterna besvarade en kvantitativ enkät (Se appendix I). Enkäten utformades efter en modell som validerats inom befintliga TRA-studier och innefattar därmed ramverkets alla beslutsfaktorer av förklaringsvärde. Alltså hade enkäten som funktion att fånga upp alla aspekter inom TRA vilket möjliggjorde för mer flexibilitet och djupdykning i individuella upplevelser under intervjuerna. Enkäten syftade även till att ge mer jämförbar empiri utan att fungera som statistiskt verktyg av representativitet.

3.4.2 Val av intervjupersoner

I studien intervjuades fjorton studenter som studerar vid andra året på Ekonomie Kandidatprogrammet på HHS. Valet av andraårsstudenter som urvalsgrupp grundar sig i att de stod inför sitt val av specialisering under forskningsperioden². De befann sig därmed mitt i den beslutsprocess som är föremål för uppsatsens forskningsfråga. Dock kan man även ana en svaghet i att intervjuerna hölls så nära inpå valet. Detta då studenterna rimligtvis diskuterat ämnet till stor utsträckning sinsemellan vilket kan medföra problematik vid subjektiva självskattningar. Vi vill å andra sidan mena att den kvalitativa ansatsen varit fördelaktig i detta avseende. Tack vare denna metod har vi som forskare kunnat tolka studenternas svar för att så gott som möjligt korrigera för denna problematik.

Initialt ämnade studien enbart intervju kvinnliga studenter. Under empiriinsamlingens gång insåg vi som forskare att det var nödvändigt att inkludera ett manligt studentperspektiv. Vi

² Sista ansökningsdatum var den 11 maj 2015.

kom till insikt om vikten i att sätta de kvinnliga studenternas beslutsprocesser i relation till de manliga för att kunna nå djupare förståelse för det undersökta området.

Från ovanstående stycke framgår det hur vi lät antalet intervjuer ändras under studiens gång. Med andra ord bestämde vi oss inte från början för ett specifikt antal intervjuer utan varvade istället intervju med analys tills vi började se mönster. Enligt Ahrne & Svensson (2011) är detta en bra strategi för att säkra representativitet då man som forskare tillåts avgöra när man uppnått analytisk mättnad. Till följd av detta ansågs intervjuer med åtta kvinnor (fyra som ämnar välja finans; fyra som inte ämnar välja finans) i kombination med kompletterande intervjuer med sex män (tre som ämnar välja finans; tre som inte ämnar välja finans) ge tillräcklig empirisk grund i studien. Alltså påträffades analytisk mättnad efter 14 intervjuer.

Dessa 14 studenter valdes genom ett strukturerat slumpmässigt urval. Detta skedde genom att vi skickade ut ett mail till samtliga andraårsstudenter³ där de ombads ange kön, inskrivningsnummer samt vilka två specialiseringar de planerade välja inför hösten 2015. Utifrån de 79⁴ som besvarade enkäten kategoriserades studenterna efter kön och specialiseringsval och organiserades i fyra grupper:

1. *Kvinnor som inte ämnar välja finans som specialisering.*
2. *Kvinnor som ämnar välja finans som specialisering.*
3. *Män som inte ämnar välja finans som specialisering.*
4. *Män som ämnar välja finans som specialisering.*

Slumpmässigt valdes fyra kvinnor vardera från grupp 1 och 2, samt tre män vardera från grupp 3 och 4 (se urvalet i tabellen nedan). Urvalet kom sedan att struktureras för att fånga upp olika specialiseringskonstellationer. Metoden kan visserligen kritiseras då den påverkar resultatet. Dock ansåg vi som forskare att det var av större vikt att uppnå en spridning hos intervjupersonerna vilket motiverar tillvägagångssättet. I slutändan visade sig ambitionen svåruppnåelig då kvinnorna i grupp 1 och männen i båda grupper uppvisade få olika kombinationer av specialisering. Utfallet blev att tre av fyra studentgrupper uppvisar homogena val. Vårt urval kan således kritiseras för att vara ofullständigt gällande olika

³ Med samtliga andraårsstudenter avses här de 258 studenter som var inskrivna i kurs 192 i mars 2015. Kursen ansågs fungera som en bra bas för kartläggning av andraårsstudenterna då andelen studenter som godkännts på huvudentamen historiskt sett är hög (80 % de senaste 5 åren), vilket indikerar att de flesta läser kursen för första gången och väljer specialiseringar inför hösten.

⁴ Totalt 79 respondenter varav 38 kvinnor och 41 män besvarade enkäten.

studentperspektiv. Dock vill vi mena att fördelningen mellan skolans ämnesinriktningar faktiskt är snedvriden. Den limiterade blandning kombinationer reflekterar således en verklighet där det finns en skillnad i popularitet mellan inriktningarna.

Student	Benämning	Inriktning	Datum
Kvinna med annan inriktning 1	KAI1	Nationalekonomi & Redovisning	2015-03-26
Kvinna med annan inriktning 2	KAI2	Nationalekonomi & Management	2015-03-26
Kvinna med annan inriktning 3	KAI3	Redovisning & Management	2015-03-31
Kvinna med annan inriktning 4	KAI4	Marknadsföring & Management	2015-04-01
Kvinna Finans 1	KF1	Finans & Redovisning	2015-03-22
Kvinna Finans 2	KF2	Finans & Redovisning	2015-03-26
Kvinna Finans 3	KF3	Finans & Redovisning	2015-04-01
Kvinna Finans 4	KF4	Finans & Marknadsföring	2015-04-02
Man med annan inriktning 1	MAI1	Redovisning & Management	2015-04-08
Man med annan inriktning 2	MAI2	Redovisning & Management	2015-04-08
Man med annan inriktning 3	MAI3	Redovisning & Management	2015-04-08
Man Finans 1	MF1	Finans & Redovisning	2015-04-02
Man Finans 2	MF2	Finans & Redovisning	2015-04-02
Man Finans 3	MF3	Finans & Redovisning	2015-04-08

Tabell 3: Intervjulistan

3.4.3 Sekundär data

De sekundära källor som använts i studien är Handelshögskolans hemsida (www.hhs.se, 2015), antagningsstatistik till ämnesspecialiseringarna på HHS samt till ekonomiska fördjupningar på Lunds Universitet och Uppsala Universitet. Även statistik från Universitets- och högskolerådets sökfunktion för antagningsstatistik (www.statistik.uhr.se, 2015) har använts vid granskning av könsfördelningen inom finans på andra svenska universitet och högskolor.

3.5 Bearbetning av empiri

Som redan nämnts strukturerades studiens intervjuguide efter teman som påträffats i litteraturen kring val av specialisering. Dessa teman möjliggjorde för en strukturerad datainsamling vilket underlättar överblickbarhet av empirin (Ahrne & Svensson, 2011). Temana kom även till nytta vid sammanställning av empirin då de utgjorde en stomme

gällande kategorisering och presentation. Mer specifikt, kom vi som forskare att bearbeta alla 14 intervjuer från 20-25 sidor transkribering till en tre-/fysidig tematisk sammanfattning. Data från enkäten sammanställdes istället i organiserade tabeller (Se appendix II, III & IV). Sammantaget lade empirisammanställningen gynnsamma förutsättningar för analysstadiet.

Vi som forskare analyserade empirin i första hand var för sig i ett försök att minska risken för subjektiva tolkningar. Därefter diskuterades huruvida vårt forskningsresultat stämde överens med tidigare studier, och särskilt Zhangs kategorisering. Via sådan komparation och med ett fokus på könsskillnader uppkom begrepp som blev relevanta för teoriutveckling.

Då insamlingen av empiri till stor del gjorts med utgångspunkt i det valda teoretiska ramverket, har studien huvudsakligen tillämpat deduktiv metod⁵. Vid analys av resultaten har ansatsen även antagit drag av induktiv metod⁶, då framtagna empiri har använts för att specificera och komplettera det teoretiska ramverket (Bryman, 2011). Analysens övergripande metod kan därför sägas ha tenderat åt en abduktiv⁷ ansats (Bryman, 2011).

3.6 Reliabilitet och validitet

Vad avser uppsatsens externa reliabilitet, så försvåras replikering av studien i dess egenskap av en fallstudie (Bryman, 2011). Studiens överförbarhet blir problematisk då det är omöjligt att exkludera kontextuella och sociala betingelsers påverkan på resultaten. I ett försök att öka reliabiliteten har vi under samtliga intervjuer utgått från samma intervjuguide och använt samma kvantitativa enkät. Vidare lades stor omsorg vid att formulera så neutrala och öppna frågor som möjligt, för att minska risken för vinklade svar. Däremot när det kommer till den interna reliabiliteten kring hur forskare kommer överens om att tolka observationer (Bryman, 2011), kan den ifrågasättas i mån av våra subjektiva bedömningar.

Inom fallstudier relateras den externa validiteten till analytisk generaliserbarhet⁸, eftersom det inte är möjligt att generalisera⁹ resultat från en enskild studie till en större population (Yin, 2014). Att fallföretaget är en privat högskola med ett specifikt programupplägg gör det till ett säreget fall vilket minskar studiens generaliserbarhet (Bryman, 2011). Studiens analytiska

⁵ Forskningsansats där teori ligger till grund för datainsamlingen

⁶ Forskningsansats där datainsamlingen ligger till grund för teoribildningen

⁷ Växelspel mellan induktion och deduktion i empirisk forskning

⁸ Att expandera och generalisera teorier

⁹ Statistisk generaliserbarhet

generaliserbarhet anses dock öka då resultaten bearbetats och analyserats utifrån ett etablerat teoretiskt ramverk som visat validitet i tidigare studier på olika universitet i ett antal länder.

Den interna validiteten beskriver hur väl studien förmår besvara forskningsfrågan med hjälp av framtagna observationer. En problematik som kan antas uppkomma i en intervjubaserad forskningsmetod är vinklade svar. För att minska denna risk och för att åstadkomma neutralitet under intervjuerna informerades samtliga studenter om sin anonymitet och varje intervju inleddes med en kort presentation av studien och dess syfte.

Vidare, kan man också argumentera för att det är problematiskt att dra slutsatser från studiens låga antal intervjupersoner. Däremot stärks den interna validiteten av att vi i studien dragit slutsatser från tydliga mönster som uppkommit under empiriinsamlingen (Yin, 2014). Problematiken kring den interna validiteten angrips i en fortsatt kritisk diskussion kring studiens slutsats i kapitel 6.

4. Empiriredovisning

I denna del av uppsatsen redogör vi för den empiri som ligger till grund för studien. Först introduceras den granskade högskolan samt en överskådlig bild kring studenternas syn på universitetsstudier och de olika ämnesinriktningarna. Därefter presenteras vad vi klassar som påverkande attityd-faktorer och referenspersoner, i enlighet med Zhangs TRA. I detta ingår fakta från enkäten som vi anser fånga upp relevanta punkter som inte kom på tal under intervjuerna. Kapitlet avslutas med två teman av vikt i uppfyllandet av studiens syfte.

Varje stycke presenterar de två kvinnliga studentgruppernas åsikter var för sig. Likväl presenteras också det manliga perspektivet i varje stycke för att skapa relation mellan könen. Efter önskan om anonymitet redovisas empirin med hjälp av intervjupersonernas förkortning kring kön och val av inriktning, presenterade i metodavsnittet.

4.1 Högskolan

Handelshögskolan i Stockholm (HHS) är en handelshögskola i Sverige som primärt är privat finansierad (www.hhs.se, 2015). Skolan erbjuder utbildning inom företags- och nationalekonomi på kandidat- och mastersnivå, och har ca 2000 inskrivna studenter på dessa program. Lägsta gymnasiala betygsnitt för antagning till skolans Ekonomie Kandidatprogrammet är 17.0.

Skolan är väl ansedd och har rankats som den främsta handelshögskolan i Norden och Baltikum i Financial Times. I regel kan nyexaminerade studenter förvänta sig anställning inom tre månader efter examen, med en ingångslön på omkring 30,000-38,000 kronor (SSE Placement Report, 2013).

4.2 Studenternas uppfattning om syftet med universitetsstudier

4.2.1 Kvinnor med annan inriktning

Vid frågan om vad som anses vara det generella syftet med universitetsstudier menar KAI1, 3 och 4 att studierna genererar jobb men att de även handlar om personlig utveckling. KAI2, å andra sidan, pratar endast om studierna som yrkesförberedande. Samtidigt är KAI2 den enda som är osäker på om hon kommer att arbeta med något direkt relaterat till sina inriktningar. KAI3 vet å andra sidan inte exakt var hon kommer hamna, hon förklarar:

”Det är ju så att jag inte vet var jag kommer hamna någonstans, det är ju svårt att veta, men hade man varit en banking person, då hade man vetat exakt liksom.”

4.2.2 Finanskvinnor

Alla finanskvinnor är ense om att universitetsstudierna är yrkesförberedande och KF4 förväntar sig attraktiva jobberbjudande strax efter examen. Således tror alla finanskvinnor att de kommer jobba med något relaterat till sina ämnesinriktningar. Mer specifikt önskar KF1, 2 och 3 att jobba inom finanssektorn. KF4 å andra sidan vill i första hand prova på sin andra inriktning – marknadsföring – men kan tänka sig finans i framtiden.

4.2.3 Män med annan inriktning

Männen med annan inriktning konstaterar att universitetsstudier är yrkesförberedande. Samtidigt menar MAI2 att hans personliga syfte med universitetsstudier är att utvecklas som person och bli mer bildad, medan MAI3 vill lära sig ett visst tänk och problemlösning. MAI1 håller med: å ena sidan är de yrkesförberedande, å andra sidan utvecklas man som person. Sammantaget vill de alla arbeta med frågor relaterade till sina inriktningar.

4.2.4 Finansmän

Finansmännen ser att målet med universitetsstudierna är att de underlättar jobbsökande – man får jobb och man får bättre och roligare jobb. Alla tror att de kommer arbeta med något direkt relaterat till sina inriktningar. Med andra ord vill alla arbeta inom finans, men MF1 understryker att han vill göra det i ett mindre företag.

4.3 En allmän bild om de olika specialiseringarna

Alla studentgrupper delade liknande bilder om de olika ämnesinriktningarna innan de påbörjade sina studier. Associationerna presenteras nedan:

Specialisering	Association
Management	Ledarskap/Positivt
Marknadsföring	Reklam/Kreativt
Nationalekonomi	Ekonomi/Politik/Diplomati
Redovisning	Revision/Tråkigt
Finans	Bank

Tabell 4: Studenternas bild av ämnesinriktningarna innan påbörjade studier

Under studietiden har bilden kommit att ändras både från erfarenheter men också från allmänna uppfattningar bland studenterna på skolan. Associationerna presenteras i tabellen nedan där de mest återkommande beskrivningarna är fetstilta:

Specialisering	Association
Management	Flummig/ Godtyckligt /Nyttigt
Marknadsföring	Flummigt /Kreativt/ Kvinnligt /Icke-prestigefyllt
Nationalekonomi	Forskning /Matte- och statistikbaserat/Intressant
Redovisning	Applicerbart/ Nyttigt /Allmänbildande
Finans	Bank / Manligt /Prestigefyllt/ Tydlig yrkesbana

Tabell 5: Studenternas bild av ämnesinriktningarna formade under studietiden

Slutligen har alla studenter, förutom en, bildat sig en uppfattning om att en majoritet kvinnor läser marknadsföring som specialisering medan en majoritet män läser finans. Övriga inriktningar tror de generellt är jämt fördelade¹⁰.

4.4 Attityd-faktorer som påverkar valet av specialisering

4.4.1 Kvinnor med annan inriktning

Alla kvinnor med annan inriktning, förutom KAI2, väljer sina specialiseringar i första hand baserat på vad de hittills tyckt varit roligast och mest intressant. De påverkas också av kursernas nytta i senare yrkesliv, men faktorn är sekundär.

Undantaget är KAI2 som primärt väljer sina inriktningar efter hur hon tror de kommer påverka hennes framtid vad gäller master och yrke. Hon funderar på var hon kan få bäst betyg och samtidigt nå balans mellan privatliv och studierna:

”Det är lite mer som jag prioriterar just nu (...) hur jag vill att min tillvaro ska se ut (...) jag tror ju liksom inte riktigt att jag skulle må superbra om jag väljer finans.”

¹⁰ ”Jämn” fördelning innebär i detta fall den gällande fördelningen inom den granskade årskursen: 36 % kvinnor och 64 % män.

4.4.2 Finanskvinnor

Finanskvinnorna baserar sitt val av specialisering på personligt intresse för ämnet. Intresset motiverar i sin tur till en ambition om att jobba inom finans.

Tre utav fyra finanskvinnor motiveras till att välja finans då det anses utmanande. KF4 förklarar att det är självuppfyllande att läsa ett ”tufft” ämne:

”Det känns lite allmänt som det finns en lite glorifierad coolstämpel på finansjobben och att det verkligen genomsyrar folk som går på skolan (...) det är något som eggas mig.”

KF1 tillägger att höga löner motiverar medan KF2 ser lön som en bidragande faktor, även om hon väljer bort de mest högavlönade områdena i utbyte mot trevligare jobbkultur. KF3 menar att det är viktigt att lönen är stabil snarare än hög. Därtill avslöjar enkäten att dessa kvinnor är mer säkra på att de kommer få en hög ingångslön och de generellt kommer bli högavlönade inom sitt ämnesområde jämfört med kvinnorna med annan inriktning. På en skala mellan 0 och 7, där 0 implicerar ingen överensstämmelse och 7 en full överensstämmelse, rankar finanskvinnorna påståendet till 5.3, jämfört med den andra kvinnogruppens 4.1.

Enkäten visar även att finanskvinnorna är mer säkra på att det kommer finnas en mängd jobbmöjligheter inom specialiseringen och tillgängliga arbetstillfällen efter examen (6.0 jämfört med 5.0). De tror också mer på att affärsvärlden ser upp till deras specialisering och att den leder till en respektabel karriär (5.5 jämfört med 4.3).

4.4.3 Män med annan inriktning

Alla män med annan inriktning väljer specialisering baserat på vilka ämnen de uppfattat som mest intressanta. De väljer även inriktning efter vilka ämnen som anses nyttiga i senare yrkesliv. MAI2 påverkas även av att han har fallenhet för sina ämnesområden.

4.4.4 Finansmän

Även finansmännen väljer inriktning baserat på vad de uppfattat som mest intressant under sin studietid. De väljer även specialisering efter vad de önskar arbeta med. Här spelar pengar in i ekvationen; att det är häftigt med bonus och ett högavlönat yrke, även om detta är sekundärt. MF1 förklarar:

”I Sverige har ju alla så att man klarar sig, så hellre ett roligt jobb och att man tjänar 20000 i månaden. Men, det är ju liksom häftigt med bonus och allt sådant där. Man ljuger ju om man säger att man inte bryr sig överhuvudtaget.”

4.5 Referenspersoner som påverkar valet av specialisering

4.5.1 Kvinnor med annan inriktning

Alla kvinnor med annan inriktning är överens om att lärare påverkar deras val av specialisering då de har möjlighet att göra inlärningsprocessen mer eller mindre intressant. Lärarlag som påverkat positivt beskrevs som entusiastiska, engagerade och pedagogiska. Även delmoment betraktades som positiva katalysatorer till en intressant inlärnin

Däremot poängterar KAI1 och 3, som båda har ett djupt intresse för nationalekonomi, att de inte skulle kunna övertygas till att välja bort just den inriktningen till följd av ett sämre lärarlag. KAI4 håller med fast när det gäller hennes hjärteämne, marknadsföring. Däremot känner hon ett mindre intresse för hennes andra specialisering. Detta ökar hennes benägenhet till att ta åt sig negativa recensioner om den gällande inriktningen. KAI2 upplever också osäkerhet i hennes beslut och lyssnar till negativa uttalanden om hennes planerade specialiseringar, särskilt från äldre studenter:

”I och med att jag är så osäker så är det klart att det har en större påverkan. Så det är väl exponentiellt ökande med hur osäker jag är på mitt eget val.”

4.5.2 Finanskvinnor

Alla finanskvinnor påverkas av äldre studenter och lärare i deras val av specialisering utöver finans

”Det var en tjejkompis i trean och hon bara ah men du kommer älska finans
kommer passa dig jättebra (...) innan har jag varit såhär nej absolut inte banking, absolut inte finans. Men, jag vart ganska taggad av det. Så jag tror att det påverkade mycket.”

KF2, å andra sidan, berättar inte specifikt om någon person som påverkat henne till att bli intresserad av finans. Samtidigt erkänner hon att hon blivit mer säker i sitt val efter det att hon förstått att hon har vänner som också planerar välja finans.

4.5.3 Män med annan inriktning

Även männen med annan inriktning lyssnar till äldre studenter. De menar att de blir positivt inställda till sina planerade inriktningar om äldre studenter säger att de var lärorika och roliga. De lyssnar även på vad som allmänt anses som nyttiga fördjupningskurser.

4.5.4 Finansmän

Också finansmännen lyssnar till äldre studenters recensioner om specialiseringarna, och påverkas således av vad som anses vara nyttiga inriktningar. Likt finanskvinnorna, är de även överens om att lärare påverkat deras positiva inställning till specialisering nummer två men inte till finansspecialiseringen. MF3 förklarar:

”Vi hade en väldigt bra lärare i redovisningen. Det fungerade ju som en positiv katalysator till mitt intresse, då i redovisningen.”

4.6 Faktorer som inte påverkar valet av specialisering

4.6.1 Kvinnor med annan inriktning

KAI1, 3 och 4 väljer inte bort en ämnesinriktning på grund av hög svårighetsgrad, alternativt väljer en annan för att den skulle vara enkel. KAI1 förklarar att universitetsstudier ska vara svåra, och KAI3 motiveras av utmaningen. De avskräcks heller inte av hög studietakt.

Utstickaren är KAI2 som tar dessa faktorer i beaktning med syfte att uppnå bästa betyg. Således väljer hon bort finans av rädsla att inte finna motivationskraft till ämnet. Hon säger:

”Jag har hört att kursen är upplagd på ett sätt som blir en väldigt tung arbetsbörda och det kan jag ställa mig kritisk emot (...) behöver man nästan må dåligt för att verkligen lära sig?”

Enkäten avslöjar också att universitetets studievägledare samt gymnasial studievägledare inte påverkar i valet av specialisering. Detta stöds av att kvinnorna baserar sitt val på upplevelser från studietiden, samt att de alla hade önskat mer vägledning i deras val av specialisering.

4.6.2 Finanskvinnor

Vad gäller svårighetsgrad menar KF1 att den är obetydligt så länge hon tycker ämnet är spännande. KF2 och 4 menar att studierna ska vara utmanande. KF3 tycker finansens höga svårighet är skrämmande men förmår ignorera känslan tack vare fallenhet för ämnet:

”Speciellt i finans har vi ju hört att man behöver lägga ner jättemycket tid (...) det är klart att jag blir lite rädd. Men eftersom det gått bra, tänker jag väl att jag kan fixa det ändå.”

KF1 påverkas inte heller av upplevd eller förväntad studietakt, återigen för att hon tycker kurserna är roliga. KF2 och 3 menar att de förväntar sig högre studietakt år tre och att detta är bra. Slutligen så väljer KF4 att filtrera information om inriktningarnas studietakt då den kan få henne att ifrågasätta sina intressen.

Likt den andra kvinnogruppen påverkas finanskvinnorna inte av studievägledare. Emellertid hade de önskat mer vägledning i sina beslut.

Slutligen påverkas de heller inte av kursupplägg eller lärare i valet av finans som specialisering, då majoriteten var missnöjda med introduktionskursen men väljer inriktningen ändå. KF2 är den enda som uppskattade lärare och studieupplägg. Dock deltog hon knappt i föreläsningsserien och förklarar att kursen inte hjälpte henne något nämnvärt i hennes beslutsprocess. KF3 däremot var på väg att avskräckas från ämnet på grund av introduktionskursen, men valde att ignorera dessa känslor:

”Man kände såhär att oj vad är det här för kurs (...) men jag hade hört så bra om det innan (...) det var det som fick mig att fortfarande kämpa och tycka att det var kul”.

4.6.3 Män med annan inriktning

Upplevd eller förväntad svårighetsgrad påverkar inte männen med annan inriktning. MAI1 säger att om ämnet är intressant så spelar det ingen roll om det är svårt medan MAI3 anser att det bara är att satsa och göra sitt bästa. Å andra sidan är alla överens om att de har fallenhet i åtminstone en av deras planerade inriktningar, vilket underlättar valet. Hög studietakt funderar de heller inte på. De investerar gärna tid i studierna så länge de är spännande.

4.6.4 Finansmän

Finansmännen är överens med grupperna ovan. Hög svårighetsgrad och studietakt ses inte som något avskräckande utan snarare som en utmaning, i positiv bemärkelse.

Likt finanskvinnorna, ignorerar finansmännen upplägg och lärare i introduktionskurserna till finans när de gör sina specialiseringsval. Detta då de lyckades behålla en positiv inställning till ämnet trots missnöje med kursen, som saknade delmoment och pedagogik.

Därtill menar alla finansmän att kompisar inte påverkar deras beslut och att de hade kunnat läsa inriktningarna på egen hand. Däremot erkänner de att det i slutändan visat sig att många kompisar ändå väljer samma inriktningar som de själva. MF1 utvecklar:

”Kompisarnas val har inte spelat någon roll i och med att folk som jag umgås med i regel har valt samma inriktningar mer eller mindre.”

4.7 Specifika inställningar och åsikter om finans

4.7.1 Kvinnor med annan inriktning

Alla kvinnor med annan inriktning har tydliga skäl till varför de inte väljer finans. Innan skolstart, hade KAI1 en bild av att man läste finans för att nå ett högavlönat yrke. Sedan blev hon positivt överraskad av ämnet under introduktionskursen, men kom att ställa sig negativt till kursupplägget. Hon tyckte inte att föreläsningarna bidrog till inlärningsprocessen.

När KAI4 påbörjade sina studier upplevde hon att studiekamraterna hade större inblick i finans, jämfört med henne själv, vilket sänkte henne självförtroende. Därtill fick hon veta att män läser finans för att jobba inom banking medan kvinnor går mot konsultyrket. Slutligen tog hon avstånd från ämnet till följd av den stress hon såg hos de som sökte sig till branschen:

”Jag samlade på mig intryck om hur finans skulle vara (...) det verkade jättehetsigt och jag hade ingen koll alls så jag tog ett steg bak. Finans är inte min grej, punkt”.

På liknande sätt kom KAI3 att forma en negativ bild om ämnet från vad hon uppfattade som en oinspirerande introduktionskurs. Även en allmän bild om att finans leder till banking försämrade hennes inställning till ämnet då detta är ett yrkesområde som hon ser negativt på:

”Investment banking, det är ju inte jag som person, de vill ju bara ha vinster och sådär, att tjäna pengar, det är allt det handlar om”.

KAI2 tänkte välja finans i allmänbildande syfte men även hon fick höra att finans leder till bank, och att bank innebär tuff konkurrens, långa timmar och hög hierarki. Hon ser sig inte som den typiska finanspersonen:

”Det är just ett mind set att man ska in på bank liksom, och man dör för det (...) jag skulle nog säga att det är färre personer som börjar de andra inriktningarna av lika starkt syfte liksom, som de som börjar finansens kanske har, att då vet man liksom (...) jag kanske inte helt identifierar mig med den personen”.

4.7.2 Finanskvinnor

Finanskvinnorna bekräftar att det finns en tydlig koppling mellan finansinriktningen och finanssektorn, och att det i sin tur finns en laddad bild kring branschen. KF2 förklarar att hon innan studierna uppfattade finans som något coolt och fartfyllt, både i positiv och negativ bemärkelse – att det är dryga killar i kostym, men också att man jobbar med stora, häftiga projekt i en dynamisk miljö. Sedan dess har bilden nyanserats och finans har visat sig vara ett bredare område än förväntat. Dock kvarstår bilden om dryga finansmän i kostym. Därtill har hon förstått från äldre studenter att väldigt få kvinnor läser finans och hon ifrågasätter sitt val:

”Det är såhär kostymkillar och portfölj och ganska såhär torrt och tråkigt och så känner jag att jag inte är en av dem på det sättet, om ni förstår vad jag menar”.

KF3 hade en negativ bild av finans innan studierna. Finans var detsamma som bank, och bank är tråkigt och osocialt. Från skolgången och sin arbetsplats har finansens visat sig vara spännande och inte alls osocial. Skolan har också bidragit med en bild om att finans är prestigefyllt och att det är bra att jobba inom banking. Samtidigt har hon under skolgången förstått att finansbranschen är hetsig och hård, och hon är osäker på om hon kommer trivas:

”Jag tror nog att jag skulle kunna sporras ganska mycket av det faktiskt, men också bli väldigt pressad, så det är svårt”.

KF4 hade också en bild av att finans handlar om bank, och menar att bilden består. Hon tänker att finansbranschen domineras av män i kostym, samt torra men smarta personer. Bilden är huvudsakligen negativ förutom i den aspekt att hon ser finans som något tuff och svårt, vilket kan betraktas som lite coolt. Samtidigt tror hon att kvinnligt avancemang är problematiskt och hon vet inte om yrket passar henne:

”En dag skulle jag kanske vakna upp och känna att det var inte var tillräckligt uppfyllande”.

KF1 säger detsamma, att hon redan innan universitetsstudierna förknippade finans med bank, men att detta var något hon ville jobba med, trots mansdominansen. Personligen avskräckts hon inte av denna bild, även om hon uttrycker att det inte alltid är kul att vara enda tjejen.

4.7.3 Män med annan inriktning

Männen med annan inriktning hade ingen tydlig bild av finans innan sina universitetsstudier. Från skolgången har alla förstått att finans leder till den finansiella sektorn vilken gör dem negativa till ämnet. MAI3 intresseras inte av branschen medan MAI1 förknippar den med en tydlig negativ bild om ett pengacentrerat fokus, och att man jobbar ihjäl sig istället för att göra något nyttigt. MAI2 blir avskräckt av bilden om investment banking:

”Jag identifierar mig inte med just en sådan kostymnisse (...) som dricker och äter lunch ute varje dag. Jag tar med mig min lunchlåda liksom, det gör säkert de också men den bilden har jag i alla fall och det är den som påverkar mig då mot att inte vilja vara och jobba där”.

4.7.4 Finansmän

Av finansmännen hade endast MF3 en bild av finansens innan sin studietid, även om han menar att det är främst den bild som florerat bland skolans studenter som gjort honom intresserad av ämnet. Han har förstått att investment banking är vettigt för att det öppnar många dörrar, vilket attraherat honom till att välja finans.

MF1 förklarar att ett av motiven till varför han väljer finans är just för att han tror han skulle passa in i branschen:

”Alltså det är en viss typ av människor, det är en viss jargong, det är en viss kultur (...) man identifierar sig med den, alltså det är mer människor som är typ som jag”.

MF3 håller med men preciserar att denna känsla av tillhörighet kan förklaras av normer:

”För mig är då kanske normen att killar ska göra det här (finans), då kommer jag göra det.

Men bara för att det är norm betyder det inte att det är rätt liksom”.

MF2 håller med ovanstående i den bemärkelsen att han ser positivt på investment banking eftersom han motiveras av ”häftiga investeringar”, och en bild av att det är fartfyllt.

5. Analys

Nedan analyseras empirin genom Zhangs TRA. Varje faktor jämförs mot data i ett försök att fördjupa förståelsen för kvinnliga ekonomistudenters val av specialisering, och huruvida kvinnor med annan inriktning och finanskvinnor påverkas av olika beslutsfaktorer. Även könsbundna variationer granskas under analysens gång.

5.1 Jobbrelaterade övertygelser

5.1.1 Jobbtillgänglighet

När det kommer till jobbtillgänglighet talar inga studenter om sådana tankegångar vid redogörelse för hur de kommit fram till deras planerade ämnesspecialiseringar.

Samtidigt visar enkäten att studenterna förväntar sig många arbetstillfällen efter examen (5.0-6.3) och KF4 förklarar explicit att hon förväntar sig *”ett attraktivt jobberbjudande ganska direkt efter universitetet”*. Det verkar rimligt att anta att sådana förväntningar har kontextuella förklaringar – att de skapats till följd av högskolans höga anställningstakt¹¹ (SSE Placement Report, 2013). Om studenterna förväntar sig arbete oberoende inriktning är det förståeligt att denna faktor inte är avgörande i valet.

Ytterligare en intressant notering är att även om studenterna generellt förväntar sig hög jobbtillgänglighet, så är finansstudenterna mer positiva i sin ranking. Jämför man kvinnogrupperna är det å andra sidan fler kvinnor med annan inriktning som saknar en klar bild om vad de vill arbeta med. Istället väljer dessa kvinnor specialisering baserat på hur de önskar bygga sin intellektuella identitet. Detsamma gäller männen inom samma kategori. I enlighet med Mullen (2004), vill vi således föreslå att val av ämnesinriktning kan grunda sig i en önskan om personlig utveckling snarare än i vad man önskar arbeta med. Med detta vill vi mena att Zhangs påstådda korrelation mellan hög jobbtillgänglighet och val av inriktning inte är självklar då studenter kan ha ett annat syfte med sin utbildning.

¹¹ 97 % av de utexaminerade kandidatstudenterna, och 91 % av mastersstudenterna, hade jobb inom tre månader efter examen år 2013.

5.1.2 Jobbsäkerhet

Zhang antar att studenter är mindre benägna att välja en specialisering om de förväntar sig låg jobbsäkerhet inom yrken direkt relaterade till ämnesområdet. Detta är ytterligare en faktor som vi sett lite bevis på i vår undersökning. Kvinnorna med annan inriktning tror minst på framtida jobbsäkerhet i enkäten (4.3 jämfört med finanskvinnornas 4.8). Ändå berättar de inte att låg jobbsäkerhet skulle göra dem mindre benägna att välja sina planerade inriktningar.

Mönstret upprepar sig hos männen. Trenden skulle kunna förklaras av samma notering som i föregående delanalys nämligen av skiljaktigheter i syftet med studierna.

5.1.3 Lön

Från vår studie har vi sett att finansstudenter beaktar framtida lön i större utsträckning än övriga studenter när de väljer inriktning. Samtidigt är faktorn endast sekundär. Med detta vill vi mena att inga av studenterna påverkas något avsevärt av framtida lön vid val av inriktning.

På ovannämnda tema, menar Mullen (2004) att bakgrund och social status förklarar huruvida framtida lön har påverkan på studenter i deras val av specialisering. Dock behandlas inte socioekonomisk information i Zhangs TRA, vilket gör att vi inte kan dra några slutsatser om detta. Däremot verkar det rimligt att anta att den kontextuella bilden kan förklara varför studenterna reflekterar lite kring vilken inriktning som leder till högst framtida lön. Detta då studenterna kan förvänta sig en tillfredställande ingångslön oavsett inriktning¹² (SSE Placement Report, 2013). Antagandet stöds ytterligare av studenternas ranking kring påståendet i enkäten (4.1-5.3). Därtill förklarar MF1 att man i Sverige har så att man klarar sig, vilket pekar på ytterligare en kontextuell förklaring.

Slutligen uppenbarar sig återigen den redan påträffade trenden där studenterna med annan inriktning är mer negativt inställda till framtida yrkesutsikter. Att de rankar framtida lön lägre än finansstudenterna kan återigen förklaras av deras olika syften med studierna.

¹² Den genomsnittliga, månatliga grundlönen för nyexaminerade kandidatstudenter låg mellan 34,000-38,000 kronor år 2013.

5.1.4 Delslutsats

Från analysen kan vi konstatera att alla studentgrupper reflekterar i liten utsträckning kring jobbrelaterade övertygelser. Studenterna pratar inte om jobbtillgänglighet och jobbsäkerhet, och endast ett fåtal tar upp lön som en viktig men inte avgörande i beslutsfaktor.

Förklaringen till varför jobbrelaterade utsikter framstår som oviktiga verkar uppenbara sig i kontextuella förutsättningar. Högskolans nyexaminerade studenter blir i regel tjänstesatta strax efter examen och blir ofta välbetalda vid sin första anställning. Således blir dessa faktorer av liten relevans när studenterna väljer mellan olika inriktningar. Detta då de förväntar sig framgångsrika utsikter oavsett inriktning. Sammanfattningsvis är den institutionella kontexten en aspekt som bör inkluderas i Zhangs TRA.

Därtill ser vi att kvinnorna med annan inriktning har mer negativa jobbrelaterade övertygelser än vad finanskvinnorna har, och att mönstret återupprepas bland männen. Detta verkar däremot inte göra dem mindre benägna till att välja deras planerade specialiseringar. Vi har även sett att dessa studenter har ett självuppfyllande syfte med studierna. Med detta vill vi påstå att skiljaktigheter i syftet med universitetsstudier påverkar huruvida jobbrelaterade övertygelser influerar studenters val av specialisering. På så sätt tyder vår analys på att studenternas personliga syfte med universitetsstudier bör ingå i Zhangs TRA. Vi vill således addera en attityd-faktor kallad *föreställningar kring akademins syfte*.

5.2 Image-relaterade övertygelser

5.2.1 Social Image

Zhang menar att om det föreligger en positiv social image kring ett yrke så har studenter större tendens att välja en specialisering som anses korrelera med yrket i fråga. I och med att endast redovisnings- och finansspecialiseringen kopplas till tydliga yrken vill vi påstå att de studenter som väljer övriga specialiseringar påverkas mindre av social image. Undantaget skulle i sådana fall vara marknadsföring som majoriteten av studenterna ser som mindre prestigefyllt. Man kan tänka sig att detta är en anledning till varför så få studenter totalt söker sig till inriktningen. Även det faktum att alla är ense om att inriktningen domineras av kvinnor kan tänkas påverka könsbundna specialiseringsval.

Vidare kan vi konstatera att studenter från alla grupper väljer redovisningsspecialiseringen trots ämnets tråkiga, sociala image. Anledningen skådas i det faktum att studenternas association till ämnet ändras under studietiden. Likt Geiger och Ogilby (2000), menar vi att ämnets tråkiga image blir oviktig då studenterna får ”lära sig” om kursens nytta.

Alltså kvarstår endast finansspecialiseringen som den inriktning studenterna kopplar till en tydlig yrkesbana. Vi har särskilt noterat att allmänhetens negativa bild om finansbranschen – att den är mansdominerad, hård, tuff, centrerad kring pengar – bidragit till att kvinnor med annan inriktning valt bort finansspecialiseringen. Även det faktum att branschen ses som fyrkantig och hierarkisk bidrar till dessa kvinnors negativa bild om finans. I enlighet med Worthington och Higgs (2003) verkar föreställningar om yrket som alltför strukturerat minska sannolikheten att välja finans som specialisering. Även finanskvinnorna upplever en osäkerhet i deras val av specialisering till följd av finansbranschens negativa sociala image.

Den enda grupp studenter som inte påverkas negativt av den sociala image som omger finansbranschen är finansmännen. Istället verkar de känna en stark samhörighet till branschen vilket implicerar att en och samma bransch kan ha olika sociala image i olika studentgrupper. Varför denna studentgrupp ser finansens sociala image som positiv uppenbarar sig i ett igenkännande med den stereotypa finanspersonen. Med detta anar vi en önskan om att förverkliga en personlig image hos finansmännen. Allt som allt verkar personlig image nära kopplat till den sociala imagen, men mer om detta i nästa avsnitt.

Sammanfattningsvis vill vi påstå att kvinnor med annan inriktning och finanskvinnor, såväl som männen, tenderar mer att lyssna till negativ kritik från allmänheten. Vi menar särskilt att studenterna påverkas negativt av den sociala imagen som omger finansspecialiseringen men även av bilden som relateras till marknadsföring.

5.2.2 Personlig image

Från vår studie har vi sett en tydlig koppling mellan personlig image och social image. Mer exakt verkar studentgrupperna identifiera sig på olika sätt med de stereotyper som förknippas med inriktningarnas sociala image.

Till följd av finansens starka sociala image framstår även den stereotypa finanspersonen som mer utpräglad jämfört med övriga ämnen. Här ser vi en tydlig diskrepans mellan kvinnorna och finansmännen. Kvinnorna kan inte identifiera sig med finansstereotypen – en kostymklädd, tävlingsinriktad och något pengacentrerad *man* – medan finansmännen gör det. Däremot verkar detta inte kunna förklaras med humanistisk teori om medfödda könspreferenser, då männen med annan inriktning inte vill associera sig med finanstypen.

Istället verkar det rimligt att tro att normer och dikotomi förklarar kvinnornas känsla om utanförskap inom finansämnet. Först och främst poängterar kvinnorna att deras osäkerhet grundar sig mycket i att de inte kommer passa in bland alla *finansnissar* medan männen med annan inriktning snarare avskräcks av arbetstimmarna och sektorns pengafokus. Därtill är alla studentgrupper ense om att en majoritet kvinnor läser marknadsföring medan en majoritet män läser finans vilket antyder att detta skulle vara normen. KAI4 berättar explicit hur hon under sin skolgång fick ”*lära sig*” att alla män läser finans. Att studenterna verkar påverkas av normer stärks ytterligare av att MF3 motiveras till att läsa finans då detta är något som män ”*bör göra*”. Till följd av detta, samt att tidigare forskning visat att män tenderar att bygga sina identiteter i motsats till vad som klassas som feminint (Connel 1987) vill vi försätta forskningsfrågan i nytt ljus. Det verkar rimligt att tro att den befintliga könsuppdelningen inom finans inte enbart är en konsekvens av att få kvinnor väljer specialiseringen. Istället kan man också finna svaret i att ett stort antal män även söker sig dit som motreaktion till det feminina och i enlighet med den manliga normen.

På så sätt verkar det rimligt att anta att alla studenterna påverkas av personlig image men att de gör de på olika sätt beroende på normer, dikotomi och social image.

5.2.3 Delslutsats

Från våra resultat har vi kunnat urskilja att alla studenter tar hänsyn till social image. Oavsett om man väljer finans eller inte, verkar studenterna även ha en stark åsikt om hur väl ens personal image passar ihop med just finansinriktningen. Detta då inriktningen är så tydlig i sin framtoning vad gäller social image och stereotypa personer. Därefter verkar det som att studenterna påverkas av bilden av marknadsföring som flummigt och kvinnligt.

Med detta kan vi konstatera att personlig image är starkt korrelerat med social image. Mer exakt verkar studenterna påverkas av huruvida de kan identifiera sig med den stereotyp de

förknippar till social image. Vi kan alltså konstatera att rådande stereotyper och könsnormer inom olika specialiseringar har en inverkan på studenternas beslutsprocesser. Detta tillsammans med det faktum att modern forskning inom genusvetenskap belyst vikten av ett genusperspektiv vid studerandet av individers beslutsfattanden och beteenden (Eriksson-Zetterquist & Sundin, 2012), implicerar att ett genusperspektiv bör inkluderas i Zhangs TRA.

Vidare vill vi poängtera att studenterna saknade större kännedom om ämnesområdena innan utbildningen. Detta påvisar att man format sociala könsassociationer kring kurserna under studietiden. Den institutionella kontexten verkar således bidra till reproducering av normer.

5.3 Kostnadsrelaterade föreställningar

5.3.1 *Fallenhet, svårighetsgrad och studietakt*

Från den insamlade teorin blir det tydligt att studenterna i vårt urval inte avskräcks av upplevd eller förväntad svårighetsgrad eller studietakt, med undantag från en student. Således vill vi omforma ett antagande i Zhangs TRA genom att påstå att höga kostnadsrelaterade föreställningar inte nödvändigtvis påverkar studenter negativt i deras val av specialisering.

Stice m.fl. (1997) fann just att kvalificerade studenter inte nödvändigtvis väljer de ämnen som de presterat bäst i, vilket uppenbarar sig i vår studie. Istället uttrycker alla studentgrupper att det är positivt om universitetsstudierna är utmanande. Denna uppfattning om att utmaningar är positiva kan antas växa fram i det sociala sammanhanget på högskolan med tanke på skolans höga intagningspoäng.

Vidare har det visat sig att om studenterna upplever fallenhet för ett ämne så påverkas de mindre av kostnadsrelaterade föreställningar. Däremot har fallenhet för ämnet inte visat sig vara en förutsättning för att studenterna ska välja en inriktning.

5.3.2 *Delslutsats*

De slutsatser vi kan dra från hur studenter påverkas av upplevd eller förväntad svårighetsgrad och/eller studietakt är en annan än den Zhang påvisade i sin studie. Istället för att avskräckas av hög svårighetsgrad eller studietakt så söker sig studenterna till ämnesspecialiseringar som de anser vara utmanande. Kontextuella faktorer så väl som fallenhet skulle kunna förklara denna benägenhet att söka sig till en utmaning istället för att avskräckas av den.

5.4 Övertygelser från egna erfarenheter

5.4.1 Genuint intresse i ämnet

Flera tidigare studier påvisar att intresse i ämnet är den faktor som påverkar studenter mest i deras val av specialisering (Downey m.fl., 2011; Kuechler m.fl., 2009; Zhang, 2007; Worthington & Higgs 2003; Strasser m.fl., 2002). Detta är något som återspeglats i vår studie bland alla studentgrupper. Trenden visar att varken lärare eller kursupplägg, svårighetsgrad och studietakt har en påverkan på studenterna så länge de intresserar sig för ämnesinnehållet. Detta förtydligas genom KAI2, som ännu inte bildat ett tydligt intresse för någon av ämnesinriktningarna. Hon är nämligen den som störs mest av andra beslutsfaktorer. Med detta kan vi således dra slutsatsen att när ett intresse uppenbarar sig så är man mindre utsatt för andra störningsmoment i valet av specialisering. Detta gäller alla studentgrupper.

5.4.2 Introduktionskursens påverkan på intresset

Till diskussionen om intresse i ämnet vill vi poängtera tidigare studiers påvisande om introduktionskursens påverkan i studenters val av specialisering. Vårt forskningsresultat pekar nämligen på att introduktionskursen kan underlätta valet av specialiseringen.

Mer specifikt har vi sett att lärolaget och kursupplägg kan stimulera inlärningsprocessen hos studenterna. Detta kan i sin tur påverka deras attityd till ett ämne vilket i sin tur påverkar deras benägenhet till att välja ett ämne.

5.4.3 Delsslutsats

När kvinnorna med annan inriktning och finanskvinnorna, såväl som männen, upplever ett starkt intresse för en ämnesinriktning blir de mer benägna att välja den korresponderande specialiseringen. Vidare kan vi bekräfta tidigare forsknings påvisade om att genuint intresse är den mest betydelsefulla faktorn i studenters val av specialisering. Påståendet har kommit att tydligt belysas i vår studie då den enda student som förklarat att hon inte baserar sitt val på intresse, KAI2, visat sig påverkas mest av andra faktorer i sitt val. Följaktligen tror vi att studenter påverkas olika mycket av övriga attitydfaktorer beroende på huruvida de funnit ett genuint intresse för ett ämne. Därmed vill vi illustrera intressets betydelse i Zhangs TRA.

5.5 Referenspersoner

5.5.1 Referenspersoner påverkar studenters attityd till en viss specialisering

Tidigare TRA-studier som undersökt forskningsfrågan har visat att referenspersoner påverkar parallellt med studentens attityd till personens intention att välja en specialisering. Från vår studie vill vi föreslå annorlunda.

Alla studentgrupper som talar om referenspersoner – lärare, föräldrar, syskon etcetera – berättar hur de påverkade deras inställning till ett ämne, men att de slutligen baserar sitt val på sin personliga, sammanvägda attityd till ämnet. Detta går hand-i-hand med studier som menar att pedagogiska redovisningslärare kan påverka studenters inställning till ämnet som i sin tur ökar deras benägenhet att specialisera sig i redovisning (Geiger & Ogilby, 2000; Mauldin m.fl., 2000). Vi kan endast hålla med denna forskning och drar slutsatsen att referenspersoner har större inverkan på studenters val i indirekt bemärkelse. De verkar kunna påverka studenter till att bli mer eller mindre positivt inställda till ett ämne, vilket i sin tur gör att de blir mer eller mindre benägna till att specialisera sig i ämnet.

5.5.2 Finanskvinnorna och deras tydliga inspirationspersoner

I Zhangs TRA-studie såväl som i Kumar och Kumars studie (2013) hade familj och studievägledare större påverkan på kvinnors specialiseringsval jämfört med männens val. I vår studie har vi sett att det generellt är få studenter som nämner påverkan från studievägledare. Istället saknar studenterna sådan vägledning i deras val av specialisering vilket ger antydning på ett behov om mer hjälp och stöd i beslutet. Dock har vi för lite empiriskt belägg för att dra slutsats kring huruvida könen påverkas olika av familjeinflenser.

Däremot verkar referenspersoner ha störst influens i finanskvinnornas specialiseringsval. Tre utav fyra finanskvinnor har haft en tydlig inspirationskälla som fått dem att bli intresserade av finansspecialiseringen. Även KF2 berättar att hon funnit stöd och erkännande i hennes val via vänner som väljer finans. Motsatsvis saknar kvinnorna med annan inriktning, så väl som männen, ett liknande stöd. Med detta tycker vi oss notera en tendens i att finanskvinnorna gynnats av ett stöd från referenspersoner då dessa har motiverat dem till att fullfölja sitt beslut att välja finans som inriktning. De alla berättar nämligen att det var tack vara dessa inspirationspersoner som de undgick att påverkas av negativa föreställningar om inriktningen och branschen, och en opedagogisk introduktionskurs.

5.5.3 Delslutsats

Från analysen ovan kan vi utläsa att det finns ett behov av ett mer raffinerat stöd i studenters val av specialisering. Detta då studenterna uttrycker att de i dagsläget inte påverkas av studievägledare i deras specialiseringsval på grund av en brist på sådant stöd.

Vidare har vi konstaterat en fördjupad förståelse för hur själva processen ser ut när studenter väljer fördjupningskurser, det vill säga hur faktor A leder till faktor B. I motsats till tidigare studier har vi kunnat fastställa att referenspersoner normalt sett inte har direkt inflytande i studenternas avsikt till att välja en specialisering. Som alternativ påverkar de snarare studenternas *attityd* till specifika specialiseringar och influerar således valet i indirekt bemärkelse. På så sätt ser vi ett värde i att addera detta utbyte till Zhangs TRA.

Gällande referenspersoner har vi även sett en utmärkande variation mellan kvinnogrupperna. Vi vill mena att finanskvinnorna fått ett mer tydligt stöd i sitt val av specialisering och att detta kan vara en förklaring till varför de förmått ignorera en upplevd osäkerhet kring ämnets mansstämpel och opedagogiska introduktionskurs. Tesen stöds särskilt i det att finanskvinnorna hade skapat en positiv bild om ämnet redan innan kursen tack vare sina inspirationspersoner. Det var sedan denna positiva attityd som motiverade dem till att förstå sig på ämnet och prestera bra i kursen trots tråkiga upplevelser kring kursupplägg och rykten kring branschen. Från detta framstår det som att kvinnliga ekonomistudenter gynnas av att ha en stark referensperson som stöttar dem i deras specialiseringsval när de ämnar läsa finans.

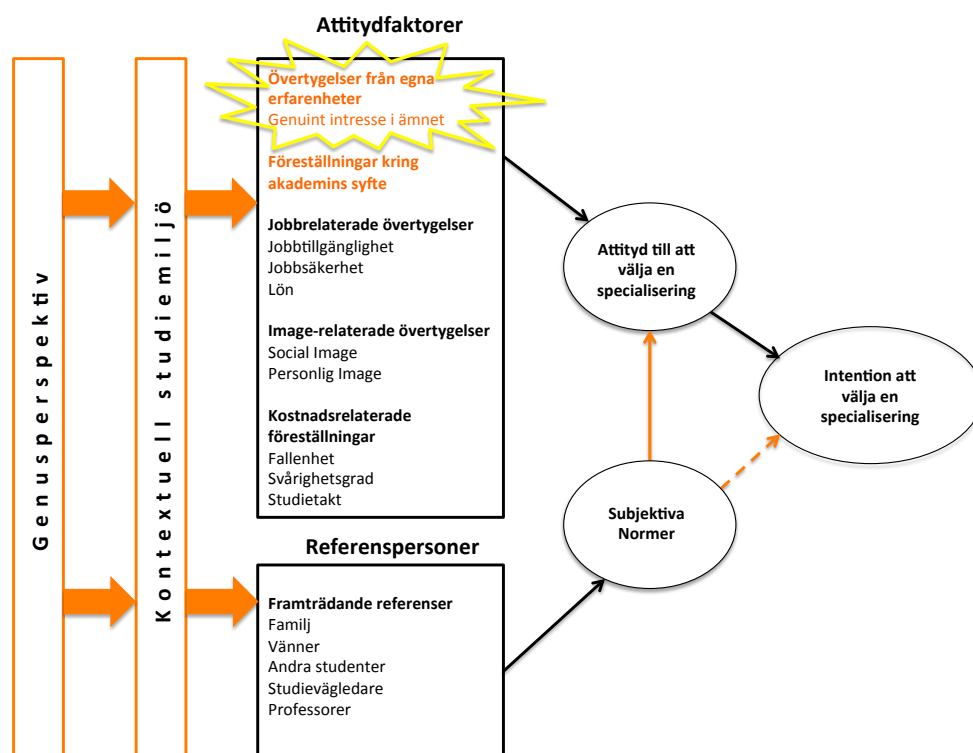
5.6 Ett utvecklat TRA-ramverk

Från analysen har vi uppnått en djupare förståelse för studenter val av specialisering, med fokus på kvinnliga studenter. Ett antal faktorer har trätt fram som tillägg till Zhangs TRA.

Den yttersta faktorn av förklaringsvärde till könsbundna ämnesval antas vara normer. Vidare har det framgått att könsbundna normer förstärks inom högskolans kontext. Tillsammans påverkar dessa faktorer hur studenterna reagerar på attitydfaktorer och referenspersoner.

Vidare har vi funnit en ny attitydfaktor att addera till modellen, nämligen *föreställningar kring akademins syfte*. Analysen har också avslöjat att genuint intresse har utstickande betydelse i studenter val av specialisering. Vi har även kartlagt en djupare förståelse kring växelverkan mellan referenspersoner och attitydfaktorer.

Från dessa forskningsresultat föreslås en utvecklad version av TRA som presenteras nedan:

Figur 2: Forskarnas utvecklade version av Zhangs TRA

6. Slutsats, rekommendation och diskussion

I detta kapitel sammanfattar vi analysens resultat och besvarar studiens två forskningsfrågor. Kapitlet fortsätter med att föreslå åtgärder för att öka jämställdheten mellan könen inom fördjupningsområdet till finans.

I diskussionen summeras uppsatsens bidrag. I ett nästa steg granskas implikationernas tillförlitlighet och överförbarhet. Kapitlet avslutas med förslag till fortsatt forskning.

6.1 Slutsats

Studiens övergripande syfte var att undersöka vilka faktorer som påverkar kvinnliga studenter i deras val av specialisering inom högre ekonomisk utbildning. Detta för i att i ett nästa steg försöka utläsa varför så få kvinnor söker sig till en specialisering inom finans.

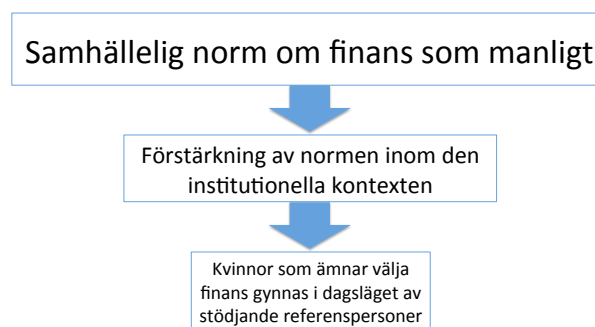
Genom att analysera empirin genom Zhangs TRA har vi kunnat dra slutsatser kring vilka beslutsfaktorer som ingår i studenters specialiseringsval. Vi har noterat att alla studentgrupper, kvinnor som män, påverkas på liknande sätt när det kommer till kostnadsrelaterade övertygelser samt övertygelser från egna erfarenheter. Just övertygelser från egna erfarenheter, och däri genuint intresse, har visat sig ha störst inflytande vid studenters val av specialisering. Kostnadsrelaterade övertygelser har istället visat sig ha liten betydelse. Snarare har studenterna visat benägenhet till att söka sig till utmanande specialiseringar, istället för att ta avstånd från dem. Kontextuella faktorer anses som förklaring till detta beteende: att man agerar i enlighet med skolans högpresterande kultur.

Den institutionella kontexten har även visat sig minska betydelsen hos faktorer såsom förväntad jobbtillgänglighet och lön. Detta då studenterna fått förstå att de kan förvänta sig arbete oavsett inriktning i enlighet med skolans rykte.

Vidare har vi även sett en tendens till varierande beteenden mellan olika studentgrupper. Studenterna med annan inriktning och finansstudenterna uppvisar skillnader vad gäller syftet med sina studier. Detta mynnar ut i att de med annan inriktning funderar mindre kring framtida yrkesutsikter jämfört med finansstudenterna. Resultatet blev en tilläggsfaktor till TRA-ramverket, närmare bestämt *föreställningar kring akademins syfte*.

I jämförelsen mellan kvinnogrupperna har vi sett en tydlig skiljaktighet vad gäller referenspersoner. Utstickande för finanskvinnorna är deras redogörelse om tydliga inspirationspersoner som fått upp deras intresse för finans, och som sedan stöttat dem i deras val att specialisera sig inom ämnet. Detta fenomen pekar på att finanskvinnorna i större utsträckning än kvinnor med annan inriktning haft behov om support i deras val av specialisering. Vid jämförelse mellan könen har man sett att männen heller inte haft ett behov om sådant stöd. Från detta framstår det som att kvinnor gynnas av att ha någon form av stöttelelare när de ämnar söka sig till finansspecialiseringen. Samtidigt har analysen även bidragit med insikt om att svaret inte är så enkelt.

Istället antyder analysen om en djupare förklaring till detta könsförknippande fenomen. Mer exakt så har analysen demonstrerat hur finansens utmärks av en utpräglad social image jämfört med övriga inriktningar. Dessa är bilder som studenterna uppfattar som allmän konsensus men som även verkar reproduceras inom högskolans väggar. Vad detta innebär är att studenterna, oavsett inriktning, skapar sig en tydlig bild om huruvida de förknippar sig till finansstereotypen eller inte. Då en av de mest återkommande beskrivningarna kring inriktningen och branschen är mansdominans påverkar detta kvinnor, i större utsträckning än män, till att känna sig osäkra i sitt val om de har som intention att fördjupa sig inom ämnet. Detta kan i sin tur förklara varför finanskvinnorna haft ett större behov om ett motiverande stöd för att överkomma normativa, könsbundna ämnesval, då dikotomin är emot dem.

Figur 3: Forskarnas slutsats i tre steg

Som ovanstående bild illustrerar, är vår slutsats att könsbundna normer ger störst förklaringsvärde till dagens snedvridna könsfördelning inom det finansiella fördjupningsområdet. Sådana normer reproduceras i dagsläget då män söker sig till finansens som motreaktion till det feminina och i enlighet med manlig dikotomi, vilket antas öka

kvinnornas känsla om utanförskap. Detta förklarar slutligen varför kvinnor som ämnar välja finans gynnas av att ha referenspersoner som stöttar dem till att förbise könsnormen.

6.2 Rekommendation

Till följd av studiens resultat ges nedan rekommendationer till Handelshögskolan i Stockholm (HHS) i form av föreslagna åtgärder som skolan kan anta för att öka jämställdheten mellan könen inom kandidatprogrammets finansspecialisering (för mer information se *"Utökade rekommendationer"* i Appendix V). Av viktig notering är att man inte endast ska tilldela kvinnorna mentorer i enlighet med att finanskvinnorna visat sig gynnas av sina inspirationspersoner. Istället måste man arbeta för att ändra alla bakomliggande faktorer till detta könsbundna specialiseringsval.

6.2.1 Gör introduktionskursen mer interaktiv

Introduktionskursen i finans har i dagsläget ett studieupplägg som talar för mer självstudier än gruppinläring, diskussion och interaktion. Studien påvisar att man riskerar tappa studenter utan någon närmare anknytning till finansämnet till följd av detta upplägg. Därför föreslås att man gör undervisningen mer interaktiv genom delmoment för att tillvarata och väcka ett större intresse hos studenter generellt, och kvinnor i synnerhet.

6.2.2 Erbjud mer studievägledning

Till följd av att studien visat att majoriteten av kvinnorna önskat mer vägledning i sina inriktningsval, rekommenderas att högskolan satsar mer på studievägledning. Ett alternativt förslag skulle vara att införa fler informationsmöten kring specialiseringarna och vilka yrkesvägar de kan leda till.

6.2.3 Framhäv kvinnliga förebilder

För att ta itu med de svårigheter kvinnorna upplever med att identifiera sig med finansämnet föreslås att högskolan lyfter fram fler kvinnliga förebilder. Detta bör ske dels genom en ökad andel kvinnor i lärarlaget inom institutionen för finans och dels genom att man visar upp fler framgångsrika finanskvinnor. Förslagsvis kan kvinnliga alumner föreläsa på högskolan.

6.2.4 Presentera en mer nyanserad bild av finansämnet

Istället för att fokusera på att locka kvinnor till finansspecialiseringen är det viktigt att få kvinnor att intressera sig för finans på samma villkor som männen. Då många kvinnor väljer bort specialiseringen på grund av dess starka koppling till en normativ bild om banksektorn,

är det viktigt att informera studenterna om alternativa yrkesbanor inom den finansiella sektorn såsom olika sektioner, mindre firmor eller finansiellt arbete inom industrin.

6.2.5 Neutralisera attityder och normer

Slutligen bör man inte enbart fokusera på att förändra studenternas inställning till finansspecialiseringen. Högskolan bör istället sträva efter att neutralisera de attityder och normer som idag existerar genom att presentera en mer nyanserad bild av samtliga ämnen. Ett neutralare synsätt tros indirekt öka jämställdheten inom specialiseringarna.

6.3 Diskussion

6.3.1 Implikationer

Med fokus på kvinnliga ekonomistudenter, redogör den genomförda studien för vilka beslutsfaktorer som influerar studenter vid val av specialisering. Från detta presenterar uppsatsen en utveckling av Zhangs TRA. Den utvecklade modellen fångar upp yttre omständigheter så väl som nya personliga förutsättningar som kan påverka studenter i deras val. På så sätt bidrar studien till djupare förståelse för denna typ av beslutsprocess.

Vidare har studien genom sina resultat bidragit med en förklaring till varför så få kvinnliga ekonomistudenter väljer att fördjupa sig inom finans. Med detta demonstrerar uppsatsen vikten av att addera ett genusperspektiv vid granskning av specialiseringsval.

Studien bidrar även med rekommenderande åtgärder för att utmana rådande könsmonster inom det finansiella fördjupningsområdet.

6.3.2 I vilken utsträckning kan man ta respondenternas ord för sanning?

Något man måste ta i beaktning när man granskar vår studie är att den bygger på människors subjektiva självskattningar. Detta medför att det alltid finns en risk i att insamlad data inte stämmer överens med verkligheten.

Ett exempel är att finanskvinnorna uttrycker en större osäkerhet i valet om finans som specialisering jämfört med männen. Dock är det tänkbart att finansmännen i själva verket upplever mer tveksamheter och rädslor än vad de ger uttryck för i ett försök att upprätthålla en viss mansroll. Med andra ord finns det risk för att social önskvärdhet sänker tillförlitligheten i vår studie och i dess slutsatser (Persson & Rosén-Lidholm, 2008).

På samma spår finns det en problematik i att vi som människor inte alltid har full förståelse för vad som påverkar en till att agera på ett visst eller annat sätt. När studenterna till exempel säger att referenspersonernas åsikter inte direkt påverkar deras intention att välja en viss inriktning så stämmer detta säkerligen med vad de själva känner. Men kanske finns det en påverkan som de själva inte är medvetna om, som omedvetet dragit dem åt ett visst håll även om de inte uppfattat det som direkt påverkan.

Sålunda är det nödvändigt att inse vikten av att upprepa liknande studier åtskilliga gånger för att på ett generaliserbart sätt kunna besvara forskningsfrågan. Det är även relevant att granska ett större antal studenter då nuvarande antal riskerar avslöja ett vinklat resultat.

6.3.3 Generaliserbarhet

Från föregående stycke kan vi konstatera att det hade varit fördelaktigt om studien hade inkluderat ett större antal intervjupersoner. Med detta i åtanke kan man mena att studien inte är tillräckligt representativ och att resultatets överförbarhet är diskutabel. Även det faktum att studien utgår från ett specifikt fall bidrar till komplikationer vid applicering av dess resultat.

Trots detta är studien av allmän relevans då den bidrar till ett tydligt gap i forskningen. Vi vill även påstå att det faktum att vi sett tydliga mönster som dessutom kontrasteras mot ett flertal perspektiv ökar studiens överförbarhet. Behovet om ett genusperspektiv vid granskning av specialiseringsval anser vi vara särskilt generaliserbart. Detta då jämförbara studier kring valet i sig påvisat liknande resultat vilket ökar kredibiliteten i slutsatsen.

Slutligen vill vi poängtera att de tillagda delarna i den utvecklade TRA-modellen inte presenterar fallspecifika karaktärer. Istället har de formulerats för att *fånga upp* sådana, specifika förutsättningar som kan påträffas inom olika kontexter. Med detta vill vi mena att vårt utvecklade TRA bidrar till generella studier inom forskningsområdet.

6.3.4 Förslag till fortsatt forskning

Till följd av ovannämnda svårigheter vad gäller studiens överförbarhet och tillförlitlighet, föreslås att man inom framtida forskning applicerar den utvecklade modellen upprepade gånger och i studier av större omfattning. Mer exakt bör man tillämpa modellen i ett flertal studier av kvalitativ metod, i olika kontexter och med större urvalsgrupper. Modellen bör

även testas med kvantitativ metod eftersom denna metod antas minska risken för social önskvärdhet då den ger utrymme för anonymitet.

För vidare studier blir det också relevant att inkludera ett genusperspektiv vid studerandet av andra discipliner än den företagsekonomiska, inom den svenska högskolan. Exempelvis vore det intressant att betrakta andra mansdominerade ämnesområden, såsom teknikintensiva utbildningar, ur ett genusperspektiv för att utreda dess eventuella påverkan på studenters beslutsfattande. Mansdominerade kunskapsområden såsom informationssystem har tidigare studerats utifrån TRA, men dessa studier saknar ett genusvetenskapligt synsätt. Till följd av detta, och i kombination med att andra studier uppmanar för inkorporerandet av ett genusperspektiv i sådana här studier, vill vi uppmana forskningen att applicera den utvecklade modellen inom olika mansdominerade discipliner. Det är även av relevans att applicera den utvecklade TRA-modellen inom kvinndominerade områden.

7. Referenser

Tryckta källor

2013. *SSE Placement Report*. SSE Career Services: 2013. Stockholm. Handelshögskolan i Stockholm.

Ahrne, Göran & Svensson, Peter. 2011. *Handbok i Kvalitativa Metoder*. 1. Uppl. Malmö: Liber.

Berglund, Johan. 1999. The Practical Men of Action: The Construction of Masculinity and Model Leaders in Business Magazines. *SSE/EFI Working Paper Series in Business Administration*, 1999:5: 1-31.

Boschini, Anne D., Jonung, Christina & Persson, Inga. 2005. *Genusperspektiv på Nationalekonomi*. Rapport/Högskoleverket: 2005:10. Stockholm: Högskoleverket.

Bryman, Alan. 2011. *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2. Uppl. Stockholm: Liber.

Buser, Thomas, Niederle, Muriel & Oosterbeek, Hessel. 2012. Gender, Competitiveness, and Career Choices. *The Quarterly Journal of Economics* 18576: 1409–1447. doi:10.1093/qje/qju009.

Civilekonomerna. 2013. *Civilekonomer tre år efter examen: Rapport 2013*. Rapport/Civilekonomerna: förbundet för Sveriges ekonomer: 1. Stockholm: Civilekonomerna.

Cohen, Jeffrey & Hanno, Dennis M. 1993. An Analysis of Underlying Constructs Affecting the Choice of Accounting as a Major. *Issues in Accounting Education* 8 (2): 219-238.

Dahlerup, Drude. 2010. *Jämställdhet i akademien: en forskningsöversikt*. Rapport/Delegationen för jämställdhet i högskolan: 2010:1. Stockholm: Delegationen för jämställdhet i högskolan.

Downey, James P, McGaughey, Ronnie & Roach, David. 2011. Attitudes and Influences toward Choosing a Business Major: The Case of Information Systems. *Journal of Information Technology Education* 10 (1): 231-251.

Dryler, Helen, Inkinen, Magdalena & Lagerkvist, Ann Catrin. 2011. *Forskarkarriär för både kvinnor och män? – statistisk uppföljning och kunskapsöversikt*. Rapport/Högskoleverket: 2011:6. Stockholm: Högskoleverket.

Eriksson-Zetterquist, Ulla & Sundin, Elisabeth. 2012. *Genusperspektiv på företagsekonomi*. Rapport/Högskoleverket: 2012:16. Stockholm: Högskoleverket.

Geiger, Marshall A & Ogilby, Suzanne M. 2009. The first course in accounting: students' perceptions and their effect on the decision to major in accounting. *Journal of Accounting Education* 18 (2000): 63-78. doi:10.1016/S0748-5751(00)00011-7.

Holme, Idar M. & Solvang, Bernt K. 1997. *Forskningsmetodik: Om Kvalitativa och kvantitativa metoder*. 2. Uppl. Lund: Studentlitteratur.

Jackling, Beverley & Keneley, Monica. 2009. Influences on the supply of accounting graduates in Australia: a focus on international students. *Accounting and Finance* 49 (1), 141–159. doi:10.1111/j.1467-629X.2008.00273.x.

Jacobsson, Gunilla, Gillström, Per, Almgren, Ellen, Dryler, Helen, Amnéus, Ingeborg & Lindqvist, Torbjörn. 2008. *Kvinnor och män i högskolan*. Rapport/Högskoleverket: 2008:20. Stockholm: Högskoleverket.

Ds 1997:56. *Jämställdhet för kunskap, insikt och kvalitet*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Krishnan, V. Sivarama, Bathala, Clenchuramaiah T., Bhattacharya T. K. & Ritchey, Robert. 1999. Teaching the Introductory Finance Course: What Can We Learn from Student Perceptions and Expectations? *Financial Practice & Education* 9 (1): 70-82.

Kuechler, William L., McLeod, Alexander & Simkin, Mark G. 2009. Why Don't More Students Major in IS? *Decision Sciences Journal of Innovative Education* 7 (2): 463-488. doi:10.1111/j.1540-4609.2009.00231.x.

Kumar, Anil, Kumar, Poonar. 2013. An Examination of Factors Influencing Students Selection of Business Majors Using TRA Framework. *Decision Sciences Journal of Innovative Education* 11 (1): 77-105. doi:10.1111/j.1540-4609.2012.00370.x.

Law, Philip & Yuen, Desmond. 2012. A multilevel study of students' motivations of studying accounting : Implications for employers. Emerald Group Publishing Limited 54 (1): 50-64. doi:10.1108/00400911211198896.

Lawrence, Robyn & Taylor, Larry W. 2000. Student Personality Type Versus Grading Procedures in Intermediate Accounting Courses. *The Journal of Education for Business* 76 (1): 28-36. doi: 10.1080/08832320009599047.

Malgwi, Charles A., Howe, Martha A. & Burnaby, Priscilla A. 2005. Influences on Students' Choice of College Major. *Journal of Education for Business* 80 (5): 275-282. doi:10.3200/JOEB.80.5.275-282.

Mark, Eva. 2003. *Meritvärdering ur jämställdhetsperspektiv: Rekrytering av lärare och forskare: En begreppsanalys*. Skriftserie/Jämställdhetskommittén: 2003:7. Göteborg: Jämställdhetskommittén.

Mauldin, Shawn, Crain, John L. & Mounce, Patricia H. 2000. The accounting principles instructor's influence on students' decision to major in accounting. *Journal of Education for Business* 75 (3): 142-148. doi:10.1080/08832320009599005.

Mullen, Ann L. 2014. Gender, Social Background, and the Choice of College Major in a Liberal Arts Context. *Gender & Society* 28 (2): 289-312. doi:10.1177/0891243213512721.

Nelson, Julie A. 2012. Are Women Really More Risk-Averse than Men? Global Development and Environment Institute, Working Paper no.12-05: 1-36. doi:10.2139/ssrn.2158950.

Niederle, Muriel & Vesterlund, Lise. 2007. Do Women Shy Away From Competition? Do Men Compete Too much? *The Quarterly Journal of Economics* 122 (3), 1067–1101. doi:10.1162/qjec.122.3.1067.

SOU 2014: Regeringsuppdrag. *Jämställdhet i högskolan – ska den nu ordnas en gång för alla?* Stockholm: Universitets-, och Högskolerådet.

Persson, Olof & Rosén-Lidholm, Lovisa. 2008. *Effekten av neutrala påståenden på social önskvärdhet i självskattningsformulär*. Kandidatuppsats, Lunds Universitet.

SOU 2014: Redovisning av regeringsuppdrag. *Jämställdhet i högskolan – ska den nu ordnas en gång för alla?* Stockholm: Universitets-, och Högskolerådet.

Stice, James D. & Swain, Monte R. 1997. The Effect of Performance on the Decision to Major in Accounting. *Journal of Education for Business* 73 (1): 54-57. doi:10.1080/08832329709601616.

Strasser, Sandra E., Ozgur, Ceyhun & Schroeder, David L. 2002. Selecting a Business College Major: An Analysis of Criteria and Choice Using the Analytical Hierarchy Process. *American Journal of Business* 17 (2): 47-56. doi:10.1108/19355181200200010.

Ström, Pär. 2011. *Sex feministiska myter*. 1. Uppl. Stockholm: Pär Ström och Stiftelsen Den Nya Valfärden E-bok.

Worthington, Andrew C. & Higgs, Helen. 2003. Factors explaining the choice of a finance major: the role of student characteristics, personality and perceptions of the profession. *Accounting Education* 12 (3): 261-281. doi:10.1080/0963928032000088831.

Zhang, Wei. 2007. Why IS: Understanding Undergraduate Students' Intentions to Choose an Information Systems Major in business. *Journal of Information Systems Education* 18 (4): 447-458. doi>10.1145/1125170.1125240.

Yin, Robert. 2013. *Case study research: Design and Methods*. 5. Uppl. USA: SAGE Publications, Inc.

Elektroniska källor

Handelshögskolan i Stockholm

<http://www.hhs.se/> (Hämtad 2015-02 till och med 2015-05).

Universitets- och högskolerådets antagningsstatistik

<http://statistik.uhr.se/> (Hämtad 2015-02-25 kl. 15:00).

Sekundära källor

Handelshögskolan i Stockholm: Antagna till specialiseringar på Ekonomie kandidatprogrammet år 3, perioden HT 2008-2014.

Lunds Universitet: Antagna till kurspaket och kandidatkurser på Ekonomie kandidatprogrammet år 3, perioden HT 2010-VT 2014.

Uppsala Universitet: Antagna till kandidatkurser på Ekonomie kandidatprogrammet år 3, perioden HT 2010-VT 2015.

Appendix

Appendix I: Kvantitativ enkät

Enkät utformad efter Zhangs ursprungsmodell, 2007.

Ålder: _____ år

Kön: Kvinna ☐ Man ☐ Annan ☐

Tidigare utbildningsbakgrund (gymnasium och program):

Studerade någon av dina föräldrar finans? Ja/ Nej

Arbetar någon av dina föräldrar inom finansbranschen? Ja/ Nej

Nedan följer två sektioner av frågor. Den första delen hänförs till den ena av dina valda specialiseringar ("specialisering nr.1" i enkäten), och den andra delen hänförs till den andra av dina valda specialiseringar ("specialisering nr.2" i enkäten).

Vänligen fyll i hela enkäten.

Exempelfråga – Var god ranka frågorna nedan i enlighet med exemplet

Håller inte – ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 – Håller med
allt med fullständigt

Specialisering nr.X

1. Jag ämnar välja _____ som en av två specialiseringar

Attityd till valet att läsa specialisering nr.X

2. Jag tycker det är en bra idé att välja specialisering nr.X

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7

3. Det är klokt av mig att välja specialisering nr.X

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7

Referenser

4. Min familj påverkar (kommer troligen påverka) mitt val av specialisering nr.X

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7

5. Mina vänner påverkar (kommer troligen påverka) mitt val av specialisering nr.X

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7

6. Andra studenter påverkar (kommer troligen påverka) mitt val av specialisering nr.

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7

7. Min studievägledare påverkar (kommer troligen påverka) mitt val av specialisering nr.X

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7

8. Min/mina professor/professorer påverkar (kommer troligen påverka) mitt val av specialisering nr.X

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7

9. Min studievägledare på gymnasiet påverkar (kommer troligen påverka) mitt val av specialisering nr.X

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7

Jobbmöjligheter

10. Det kommer finnas en mängd tillgängliga jobbmöjligheter inom specialisering nr.X

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7

11. Det kommer finnas arbetstillfällen tillgängliga inom specialisering nr.X när jag tar min examen

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7

Arbetssäkerhet

12. Det kommer alltid vara hög efterfrågan på marknaden för yrken inom specialisering nr.X

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7

13. Arbetssäkerheten kommer alltid att vara hög inom specialisering nr.X

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7

Lön

14. Jag kan få ett högavlönat yrke inom specialisering nr.X

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7

15. Min ingångslön kommer att vara tillfredsställande i specialisering nr.X

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7

Social image

16. Man ser upp till specialisering nr.X inom affärsvärlden

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7

17. Specialisering nr.X kommer att leda till en respektabel karriär

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7

18. Affärsvärlden kommer att behandla specialisering nr.X med (stor) respekt

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7

Personlig image

19. Jag väljer (kommer välja) specialisering nr.X för att utvecklas på ett personligt plan

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7

20. Jag vill bli en stark förebild inom ett yrke relaterat till specialisering nr.X

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7

Läroplanens svårighetsgrad

21. Kurserna i specialisering nr.X kommer att vara intensiva (snabb studietakt)

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7

22. Kurserna i specialisering nr.X kommer att vara utmanande (hög svårighetsgrad)

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7

23. Kurserna i specialisering nr.X kommer att vara krävande (hög arbetsbörda)

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7

Specialiseringens svårighetsgrad

24. Jag kommer att ägna mycket tid åt att studera inom specialisering nr.X

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7

25. Det kommer krävas mycket tid för att fullgöra specialisering nr.X

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7

Förmåga

26. Jag tror att jag kommer att vara bra på specialisering nr.X

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7

27. Jag tror att jag har naturlig fallenhet för specialisering nr.X

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7

Genuint intresse vald specialisering

28. Jag väljer specialisering nr.X baserat på mitt intresse för ämnet

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7

*Stort tack för att du tog dig tid att besvara denna enkät!
Caroline Carleson & Anna von Grothusen*

Appendix II: Resultat Enkät, Kvinnor med annan inriktning

Student	KAI1		KAI2		KAI3		KAI4		KAI AVG	KVINNOR AVG
Ålder	22		21		21		21			
Kön	Kvinna		Kvinna		Kvinna		Kvinna			
Gymnasie- utbildning	Natur & Samhälle		Ekonomi		Naturvetenskap		Naturvetenskap			
Föräldrar har studerat finans	Nej		Nej		Nej		Nej			
Föräldrar har arbetat inom finans	Nej		Nej		Nej		Nej			
Fråga:									KAI AVG	KVINNOR AVG
1	Nationalek.	Redovisning	Redovisning	Management	Nationalek.	Management	Marknadsfö.	Management		
2	7	7	7	5	6	6	7	3	6,0	6,2
3	7	7	7	5	5	6	7	3	5,9	6,1
4	2	3	5	5	1	1	3	4	3,0	3,3
5	2	2	3	5	1	1	1	5	2,5	2,8
6	2	2	5	5	5	5	1	2	3,4	3,9
7	1	1	1	2	6	7	1	5	3,0	2,3
8	3	4	5	5	7	7	1	4	4,5	3,4
9	1	1	1	1	1	1	1	1	1,0	1,0
10	4	7	6	4	5	7	4	2	4,9	5,5
11	4	7	6	3	5	7	5	3	5,0	5,4
12	3	7	4	3	5	6	2	3	4,1	4,7
13	3	7	4	3	5	6	3	3	4,3	4,5
14	4	5	5	3	5	6	2	3	4,1	4,8
15	3	5	4	4	5	6	3	3	4,1	4,6
16	4	5	5	4	6	6	2	2	4,3	4,9
17	4	5	4	4	6	6	3	3	4,4	4,9
18	4	5	2	3	6	6	2	3	3,9	4,5
19	7	4	1	4	7	7	7	5	5,3	5,1
20	5	2	1	3	7	7	7	5	4,6	4,5
21	6	6	4	4	6	5	6	6	5,4	5,6
22	6	6	6	4	6	5	5	6	5,5	5,7
23	6	6	6	6	6	5	5	7	5,9	6,0
24	5	5	6	6	7	5	6	7	5,9	5,9
25	6	6	6	6	7	5	3	6	5,6	5,8
26	5	5	6	6	5	7	6	4	5,5	5,4
27	5	4	5	6	5	6	6	4	5,1	5,1
28	7	4	5	5	7	6	7	4	5,6	5,7

Frågor

- Jag ämnar välja _____ som en av två specialiseringar
- Jag tycker det är en bra idé att välja specialiseringen
- Det är klokt av mig att välja specialiseringen
- Min familj påverkar (kommer troligen påverka) mitt val av specialiseringen
- Mina vänner påverkar (kommer troligen påverka) mitt val av specialiseringen
- Andra studenter påverkar (kommer troligen påverka) mitt val av specialiseringen
- Min studievägledare påverkar (kommer troligen påverka) mitt val av specialiseringen
- Min/mina professor/professorer påverkar (kommer troligen påverka) mitt val av specialiseringen
- Min studievägledare på gymnasiet påverkar (kommer troligen påverka) mitt val av specialiseringen
- Det kommer finnas en mängd tillgängliga jobb­möjligheter inom specialiseringen
- Det kommer finnas arbetstillfällen tillgängliga inom specialiseringen när jag tar min examen
- Det kommer alltid vara hög efterfrågan på marknaden för yrken inom specialiseringen
- Arbets­säkerheten kommer alltid att vara hög inom specialiseringen
- Jag kan få ett högavlönat yrke inom specialiseringen
- Min ingångslön kommer att vara tillfredsställande i specialiseringen
- Man ser upp till specialiseringen inom affärsvärlden
- Specialiseringen kommer att leda till en respektabel karriär
- Affärsvärlden kommer att behandla specialiseringen med (stor) respekt
- Jag väljer (kommer välja) specialiseringen för att utvecklas på ett personligt plan
- Jag vill bli en stark förebild inom ett yrke relaterat till specialiseringen
- Kurserna i specialiseringen kommer att vara intensiva (snabb studietakt)
- Kurserna i specialiseringen kommer att vara utmanande (hög svårighetsgrad)
- Kurserna i specialiseringen kommer att vara krävande (hög arbetsbörda)
- Jag kommer att ägna mycket tid åt att studera inom specialiseringen
- Det kommer krävas mycket tid för att fullgöra specialiseringen
- Jag tror att jag kommer att vara bra på specialiseringen
- Jag tror att jag har naturlig fallenhet för specialiseringen
- Jag väljer specialiseringen baserat på mitt intresse för ämnet

Appendix III: Resultat Enkät, Finanskvinnor

Student	KF1		KF2		KF3		KF4		KF AVG	KVINNOR AVG
Ålder	22		24		19		23			
Kön	Kvinna		Kvinna		Kvinna		Kvinna			
Gymnasie- utbildning	Samekonomi		Tekniskt program		Samekonomi		Samhällsvetenskap			
Föräldrar har studerat finans	Nej		Nej		Nej		Ja			
Föräldrar har arbetat inom finans	Nej		Nej		Nej		Ja			
Fråga:									KF AVG	KVINNOR AVG
1	Finans	Redovisning	Finans	Redovisning	Finans	Redovisning	Finans	Marknadsfö.		
2	6	7	6	7	6	5	7	7	6,4	6,2
3	7	7	5	6	7	6	6	7	6,4	6,1
4	6	6	2	3	2	1	4	4	3,5	3,3
5	4	3	4	3	4	4	2	1	3,1	2,8
6	5	6	4	6	5	5	2	2	4,4	3,9
7	1	1	1	1	2	3	2	1	1,5	2,3
8	3	2	1	2	4	5	1	1	2,4	3,4
9	1	1	1	1	1	1	1	1	1,0	1,0
10	7	6	6	7	6	5	7	5	6,1	5,5
11	7	7	4	6	6	5	7	5	5,9	5,4
12	5	6	4	6	5	6	6	4	5,3	4,7
13	4	5	4	6	4	5	6	4	4,8	4,5
14	7	5	6	5	7	4	6	4	5,5	4,8
15	6	5	6	5	6	4	5	4	5,1	4,6
16	5	6	7	4	7	5	5	5	5,5	4,9
17	5	5	5	6	7	4	6	6	5,5	4,9
18	5	5	6	5	7	4	6	3	5,1	4,5
19	7	7	3	3	4	5	5	6	5,0	5,1
20	5	2	5	3	6	5	3	6	4,4	4,5
21	7	6	6	5	7	5	6	4	5,8	5,6
22	6	6	7	5	7	6	6	4	5,9	5,7
23	6	6	7	6	7	6	7	4	6,1	6,0
24	5	6	6	6	7	6	6	6	6,0	5,9
25	6	7	7	5	6	5	6	5	5,9	5,8
26	5	5	5	6	6	5	5	6	5,4	5,4
27	5	5	5	5	6	4	5	6	5,1	5,1
28	7	5	5	5	6	5	6	7	5,8	5,7

Frågor

- Jag ämnar välja _____ som en av två specialiseringar
- Jag tycker det är en bra idé att välja specialiseringen
- Det är klokt av mig att välja specialiseringen
- Min familj påverkar (kommer troligen påverka) mitt val av specialiseringen
- Mina vänner påverkar (kommer troligen påverka) mitt val av specialiseringen
- Andra studenter påverkar (kommer troligen påverka) mitt val av specialiseringen
- Min studievägledare påverkar (kommer troligen påverka) mitt val av specialiseringen
- Min/mina professor/professorer påverkar (kommer troligen påverka) mitt val av specialiseringen
- Min studievägledare på gymnasiet påverkar (kommer troligen påverka) mitt val av specialiseringen
- Det kommer finnas en mängd tillgängliga jobb­möjligheter inom specialiseringen
- Det kommer finnas arbetstillfällen tillgängliga inom specialiseringen när jag tar min examen
- Det kommer alltid vara hög efterfrågan på marknaden för yrken inom specialiseringen
- Arbets­säkerheten kommer alltid att vara hög inom specialiseringen
- Jag kan få ett höglö­nat yrke inom specialiseringen
- Min in­gångslön kommer att vara tillfredsställande i specialiseringen
- Man ser upp till specialiseringen inom affärsvärlden
- Specialiseringen kommer att leda till en respektabel karriär
- Affärsvärlden kommer att behandla specialiseringen med (stor) respekt
- Jag väljer (kommer välja) specialiseringen för att utvecklas på ett personligt plan
- Jag vill bli en stark förebild inom ett yrke relaterat till specialiseringen
- Kurserna i specialiseringen kommer att vara intensiva (snabb studietakt)
- Kurserna i specialiseringen kommer att vara utmanande (hög svårighetsgrad)
- Kurserna i specialiseringen kommer att vara krävande (hög arbetsbörda)
- Jag kommer att ägna mycket tid åt att studera inom specialiseringen
- Det kommer krävas mycket tid för att fullgöra specialiseringen
- Jag tror att jag kommer att vara bra på specialiseringen
- Jag tror att jag har naturlig fallenhet för specialiseringen
- Jag väljer specialiseringen baserat på mitt intresse för ämnet

Appendix IV: Resultat Enkät, Män med annan inriktning och Finansmän

Student	MAI1		MAI2		MAI3		MF1		MF2		MF3		MAI AVG	MF AVG	MÄN AVERAGE
Alder	20		24		21		23		23		22				
Kön	Man		Man		Man		Man		Man		Man				
Gymnasie- utbildning	Samekonomi		Naturvetenskap		Naturvetenskap		IT/Ekonomi		Samhällsvetenskap		Naturvetenskap				
Föräldrar har studerat finans	Nej		Nej		Nej		Nej		Nej		Nej				
Föräldrar har arbetat inom finans	Nej		Ja		Nej		Nej		Nej		Nej				
Fråga:													MAI AVG	MF AVG	MÄN AVERAGE
1	Management	Redovisning	Management	Redovisning	Management	Redovisning	Finans	Redovisning	Finans	Redovisning	Finans	Redovisning			
2	7	7	5	6	7	6	6	5	7	7	7	7	6,3	6,5	6,4
3	7	7	6	6	7	7	7	5	6	7	7	7	6,7	6,5	6,6
4	4	4	2	1	2	1	1	1	2	2	4	4	2,3	2,3	2,3
5	5	4	6	5	5	6	3	1	5	4	4	4	5,2	3,5	4,3
6	6	5	7	6	5	6	2	4	5	5	4	4	5,8	4,0	4,9
7	2	2	3	1	2	2	1	2	1	1	1	1	2,0	1,2	1,6
8	5	6	4	1	5	4	2	1	4	4	1	4	4,2	2,7	3,4
9	2	2	1	1	3	2	1	1	1	1	1	1	1,8	1,0	1,4
10	6	6	6	6	6	2	6	4	7	6	7	7	5,3	6,2	5,8
11	6	6	6	7	6	3	6	4	7	7	7	7	5,7	6,3	6,0
12	6	5	5	5	5	4	6	6	7	7	6	7	5,0	6,5	5,8
13	6	5	4	6	3	4	7	6	6	7	4	4	4,7	5,7	5,2
14	5	4	5	6	5	5	6	4	7	6	7	7	5,0	6,2	5,6
15	6	5	3	4	5	5	4	3	7	6	7	5	4,7	5,3	5,0
16	6	3	4	6	4	5	6	3	6	5	7	3	4,7	5,0	4,8
17	6	5	5	6	5	5	5	4	6	7	7	5	5,3	5,7	5,5
18	6	4	6	5	5	4	6	4	5	6	7	5	5,0	5,5	5,3
19	7	2	7	4	6	2	5	5	4	3	4	3	4,7	4,0	4,3
20	2	3	5	3	6	1	3	2	7	5	7	3	3,3	4,5	3,9
21	6	5	5	5	5	6	6	7	7	7	5	6	5,3	6,3	5,8
22	6	5	6	6	6	7	6	7	6	7	5	6	6,0	6,2	6,1
23	6	5	7	6	5	7	6	7	6	7	5	6	6,0	6,2	6,1
24	6	5	5	6	6	7	7	7	7	7	5	7	5,8	6,7	6,3
25	6	5	6	6	6	7	7	7	7	7	5	7	6,0	6,7	6,3
26	4	7	6	4	6	4	6	5	7	5	6	7	5,2	6,0	5,6
27	4	7	4	3	6	2	6	5	7	5	6	7	4,3	6,0	5,2
28	7	7	6	6	5	2	6	4	7	7	4	7	5,5	5,8	5,7

Frågor

- Jag ämnar välja _____ som en av två specialiseringar
- Jag tycker det är en bra idé att välja specialiseringen
- Det är klokt av mig att välja specialiseringen
- Min familj påverkar (kommer troligen påverka) mitt val av specialiseringen
- Mina vänner påverkar (kommer troligen påverka) mitt val av specialiseringen
- Andra studenter påverkar (kommer troligen påverka) mitt val av specialiseringen
- Min studievägledare påverkar (kommer troligen påverka) mitt val av specialiseringen
- Min/mina professor/professorer påverkar (kommer troligen påverka) mitt val av specialiseringen
- Min studievägledare på gymnasiet påverkar (kommer troligen påverka) mitt val av specialiseringen
- Det kommer finnas en mängd tillgängliga jobbmöjligheter inom specialiseringen
- Det kommer finnas arbetstillfällen tillgängliga inom specialiseringen när jag tar min examen
- Det kommer alltid vara hög efterfrågan på marknaden för yrken inom specialiseringen
- Arbets säkerheten kommer alltid att vara hög inom specialiseringen
- Jag kan få ett höglönat yrke inom specialiseringen
- Min ingångslön kommer att vara tillfredsställande i specialiseringen
- Man ser upp till specialiseringen inom affärsvärlden
- Specialiseringen kommer att leda till en respektabel karriär
- Affärsvärlden kommer att behandla specialiseringen med (stor) respekt
- Jag väljer (kommer välja) specialiseringen för att utvecklas på ett personligt plan
- Jag vill bli en stark förebild inom ett yrke relaterat till specialiseringen
- Kurserna i specialiseringen kommer att vara intensiva (snabb studietakt)
- Kurserna i specialiseringen kommer att vara utmanande (hög svårighetsgrad)
- Kurserna i specialiseringen kommer att vara krävande (hög arbetsbörda)
- Jag kommer att ägna mycket tid åt att studera inom specialiseringen
- Det kommer krävas mycket tid för att fullgöra specialiseringen
- Jag tror att jag kommer att vara bra på specialiseringen
- Jag tror att jag har naturlig fallenhet för specialiseringen
- Jag väljer specialiseringen baserat på mitt intresse för ämnet

Appendix V: Utökade rekommendationer

Med undantag för en (MF2) av de fjorton studenter som intervjuats anser samtliga kvinnor och män att HHS bör anta åtgärder för att attrahera fler kvinnor till finansspecialiseringen. Emellertid är studenterna ense om att man inte ska "locka" kvinnliga studenter till finansspecialiseringen. De menar snarare att man måste öppna upp för en mer neutral bild kring finans för att skapa samma förutsättningar för all.

Nedan följer således konkreta rekommendationer i form av föreslagna åtgärder som högskolan kan anta för att öka jämställdheten mellan könen inom kandidatprogrammets finansspecialisering. De föreslagna initiativen baseras framförallt på direkta rekommendationer från de studenter som deltagit i studien men även på slutsatser dragna i uppsatsen.

Gör introduktionskursen mer interaktiv

Från våra forskningsresultat kan vi konstatera att studenter influeras främst av sitt genuina intresse vid val av specialisering. Samtidigt har studien visat på att kursupplägg och lärare kan påverka studenternas inställning till ett ämne.

Flera av de manliga och de kvinnliga studenterna upplever att en brist med finanskursens nuvarande utformning är avsaknaden av delmoment och att kursen kräver en hel del självinläring.

"Det kändes inte som man fick så mycket stöd i den kursen att komma gång, att läsa och väcka intresse".

"Jag började förstå vad finans först när jag tentapluggade, och då började jag tycka att det var kul. Men då jobbade man en vecka och sedan var det inte så mycket mer med det."

Som kontrast talar flera av studenterna om hur redovisningskursernas interaktiva upplägg och pedagogiska lärare gjort att de fattat tycke för ämnet. En risk med upplägget i introduktionskursen i finans är att man riskerar tappa studenter utan någon närmare anknytning till finansämnet. Detta då de till följd av den ogynnsamma inlärningsprocessen inte hinner utveckla ett intresse för ämnet under kursens gång. Denna problematik tros få större effekt hos kvinnorna eftersom de från början tycks ha svårare att knyta an till ämnet på grund av den manliga normen.

Rekommendation

Vi tror att det är möjligt att tillvarata och väcka ett större intresse hos de kvinnliga studenterna än vad som görs idag genom ett annorlunda upplägg. Mer specifikt föreslås att man gör undervisningen mer interaktiv genom delmoment för att tillvarata och väcka ett större intresse hos studenter generellt, och kvinnor i synnerhet.

Erbjud mer studievägledning

En stor majoritet av kvinnorna uppger att de hade önskat mer vägledning vid valet av specialisering. Samtliga studenter problematiserar att det informationsmöte som hålls med representanter från de olika inriktningarna är placerat så sent som en månad innan sista dagen för valet av inriktningar. De menar att majoriteten av studenterna redan valt specialiseringar vid denna tidpunkt och att den vägledning mötet hade kunnat ge därmed inte är till någon vidare nytta. Vidare är ett återkommande önskemål att högskolan anordnar fler

informationsmöten under läsåret där man även låter äldre studenter medverka. Detta då studenterna värderar möjligheten att ta del av information från både fakultet och äldre studenter när de gör sina val. Några studenter talar även om bristande kontakt med studievägledare medan andra saknar kännedom om tillgången av studievägledare på högskolan.

"De känns inte så kontaktbara (...) du får ju verkligen aktivt ta kontakt med dem om du är intresserad av vägledning".

Studenterna menar att en bättre interaktion med studievägledare skulle kunna hjälpa studenter som är osäkra på sina val och därmed löper större risk att *"stampa vidare i spår som redan är upptrampade"*.

"Just att de kanske kontaktar oss på ett annat sätt och diskuterar igenom de här frågorna. För det är inte så lätt att hitta rätt. Och jag tror att många försöker lösa det på egen hand för att man inte riktigt tänker på att det finns hjälp att få."

Rekommendation

Till följd av att studien visat att majoriteten av kvinnorna önskat mer vägledning i sina inriktningsval, rekommenderas att högskolan satsar mer på studievägledning. Ytterligare föreslås att man inför fler informationsmöten kring specialiseringarna under läsåret där både fakultet och äldre studenter medverkar.

Framhäv kvinnliga förebilder

Många av de kvinnliga och manliga studenterna tror att en viktig anledning till att kvinnor upplever svårigheter att identifiera sig med finans är avsaknaden av kvinnliga förebilder på högskolan. Studenterna talar dels om bristen på kvinnliga lärare:

"För det första var det ju bara manliga seminarielärare (...) examinatorn han är ju man, och min seminarielärare var man liksom. Så det är klart att jag tror att sådant påverkar, definitivt. Sedan tycker jag, jag menar det är ju inte så att högskolan gör något aktivt, det är inte så att finansinstitutionen gör något aktivt för att locka tjejer".

Vidare problematiserar flera av studenterna att de företagsrepresentanter från finansbranschen, och då främst från storbankerna, som håller företagspresentationer på HHS nästan uteslutande är män.

"Alla bankmän som kommer är manliga och kommer det in en kvinna då jobbar hon på HR. Det är liksom, det vi ser det speglar vi själva också".

Rekommendation

För att ta itu med de svårigheter kvinnorna upplever med att identifiera sig med finansämnet föreslås att högskolan lyfter fram fler kvinnliga förebilder. Detta bör ske dels genom en ökad andel kvinnor i lärarlaget inom institutionen för finans och dels genom att man visar upp fler framgångsrika finanskvinnor. Förslagsvis kan kvinnliga alumner föreläsa på högskolan.

Presentera en mer nyanserad bild av finansämnet

Från studiens resultat har vi kunnat konstatera att många kvinnor avfärdar finansinriktningen för att de gör en tydlig koppling mellan ämnet och en yrkesbana inom banksektorn. En viktig anledning tros vara att kvinnor avskräcks av branschbilden som hård och kraftigt

mansdominerad. För att råda bot på den snäva yrkesbild som idag omger finanserna understryker många av studenterna vikten av att man neutraliserar och presenterar en mer nyanserad bild av ämnet och vilka yrkesalternativ det kan leda till. Det är viktigt att betona att finansspecialiseringen är lika utforskningsbar som andra inriktningar.

”Finans är ett väldigt stort område. Och jag tror att väldigt många stereotyperar en väldigt specifik del. Så man måste lyckas krossa den myten”.

Studenterna påpekar likaså att männen skulle gynnas av att man öppnar upp för en mer mångsidig bild av finans. Detta då det även finns flera män som väljer bort finans på grund av dess snäva yrkesbild.

Rekommendation

Då många kvinnor väljer bort specialiseringen på grund av dess starka koppling till en normativ bild om banksektorn, är det viktigt att informera studenterna om alternativa yrkesbanor inom den finansiella sektorn. Man bör framhäva det faktum att man kan arbeta inom olika banksektioner, på mindre firmor eller med finansiellt arbete inom industrin.

Neutralisera attityder och normer

För att nå roten till problematiken och uppnå en mer jämn könsfördelning inom finansspecialiseringen, så väl som på skolan generellt, betonar flera av studenterna att man inte enbart bör fokusera på att locka kvinnor till mansdominerade områden. Istället bör man sträva efter att neutralisera rådande normer och attityder till de olika ämnesområdena för att indirekt råda bukt på könsuppdelningen inom inriktningarna.

”Det handlar inte bara om att fokusera på tjejgrejen, för folk tenderar att reagera ganska negativt på det. Istället handlar det om att minimera den stereotyp som finns just nu, och det behöver man inte bara göra genom att fokusera på tjejer, utan det kan man till exempel göra genom de konstinstallationer som finns på högskolan, d.v.s. att man flyttar fokus från att Handels är ett finansnäste med backslick, till att det finns kulturvetare eller större fokus på CSR också. Det öppnar upp för en diversifiering som minskar fokus på könsnormen och manligheten, och som istället öppnar upp en plats för kvinnligheten”.

”Jag tror att det kan bli en motreaktion om man fokuserar på tjejer, det är många som tycker det är kontraproduktivt, ni säger jämlikhet men allt ni säger är kvinnor liksom. Fokusera på andra typer av normer så öppnar man upp för det indirekt!”.

Rekommendation

För att ta itu med den grundläggande problematiken är det viktigt att HHS inte enbart fokuserar på att förändra studenternas inställning till finansspecialiseringen. Högskolan bör istället sträva efter att neutralisera de attityder och normer som idag existerar genom att presentera en mer nyanserad bild av samtliga ämnen. Man bör exempelvis presentera en mer mångfasetterad bild marknadsföring som idag anses vara flummigt och till för kvinnor, samtidigt som man ska arbeta för att neutralisera bilden kring finans. Ett mindre normativt synsätt tros indirekt öka jämställdheten inom alla specialiseringarna.